

Friese, Johann Bernhard,

Diss. iur. inaug. de iure riparum, von Recht der Ufer

Lipsia 1745

4 Diss. 3194,14

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10958078-7

VD18 14957604-001

3194(14)

io

Diss. 40
3194
14

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS
DE
J V R E
R I P A R V M

Von Recht der Pfer.

QVAM
AVXILIANTE DEO
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO
GVILIELMO HENRICO
DVCE SAXONIÆ, JVLIIACI, CLIVIÆ, MONTIVM, cet.
EX DECRETO INCLYTÆ FACVLTATIS JURIDICÆ
IN ALMA SALANA

P R Æ S I D E
IO. BERNHARD. Griesen, Icto
HEREDITARIO in Pöfen, SERENISSIMI DVCIS SAXO.
ISENACENSIS CONSILIARIO AVLICO AC CONSISTORIALI,
PROFESSORE PANDECTARVM &c.

PRO GRADV DOCTORALI
PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISIONI
ad diem 21 Decemb. MDCCXV. hor. ante & pomerid.
IN AVDITORIO JCTORVM

submisit
JO. CHRISTIANVS KREVSLEVS
Jen. Thur.

LIPSIÆ, Litteris Godofredi Augusti Stopffellii 1745. recusa.

original
Nationalbibliothek
nat. 3194

10
RIPARVM
JVR E

Don Joaquin de Soto

GILBERTO HENRICO

EX DECISIONE INQUISITIONIS

IO. BERNARDUS

HEREDITARIO IN

INQUISITIONIS

P. B. GRADU DOCTORALIS

IN

IN

IO. CHRISTIANVS KREYSERVS

Bayerische
Staatsbibliothek
München

J. N. J.

on raro controversiæ circa riparum jura & usus oriri solent, maxime in his aliisque terris, inter quas Sala amnis valde rapidus fuit, quod illæ vel nimis longe protensæ dicantur, vel adeo neglectæ a possessoribus & per vim aquarum ruinosæ redditæ sint, ut prædiis acculentium exinde damnum & ruina immineat. Quandoque lites & querelæ moventur, ubi nulla causa subest, si scilicet flumen publicum detrahendo vel adjiciendo naturalem cursum mutat, & censitorum vice fungitur, ut J. C. in *l. 30. §. 3. ff. de. A. R. D.* loquitur, quam tamen naturalem vim sensim operantem perinde, ut aliud infortunium, possesores ferre deberent. Eapropter non inutilem operam me suscepturum putavi, si theses aliquas

quas de materia hac satisfrequenti & scitu utili conscriberem, ac eruditorum censuræ publicæ submitterem. Faxit Deus T. O. M. ut hicc labor feliciter succedat, optatumque finem sortiatur.

Th. I.

Riparum jura consideraturus e re esse puto, de vocabulorum notatione pauca præmittere, antequam ad ipsam materiam progrediar, cum per nominum enucleationem ad cognitionem rerum provehamur, illorumque prior, harum vero posterior cognitio esse debeat. *l. 7. §. fin. ff. de suppel. leg.* Ripa, Germanis *der Rand*, das Ufer an einem Wasser-Fluß, das Bort oder Gestäd eines fließenden Wassers, ἀπὸ τῆς ῥιπῆς dicitur, ob præcipitium & impetus, quia ripa fluminis impetum coerces & quia aquas ῥιπτει præcipitat, vel ripa sic dicta, quod aquarum fluctuumque agitatione rumpatur. Harppr. *ad §. 4. I. de R. D.* Vocatur crepido sive labrum amnis & in generaliori significatione accipitur pro extremitate quarumvis aquarum perennium ita, ut & littora sub se comprehendat. Sic Plin. *L. 9. c. 15.* de mari Pontico dicit: *Thynni dextra ripa intrant, læva exeunt.* Proprie autem fluminum ripæ dicuntur, inde illud: *Ad flumen ripas, ad mare littus habes, in Ovid. 1. Metamorph.*

*campoque recepti
Liberioris aquæ pro ripis littora pulsant.*

Th. II.

Describitur ripa, quod sit illa pars terræ, quæ plenissi-

nissimum flumen continet, naturalem rigorem cursus sui tenens & cedit, ex quo primum a plano vergere incipit usque ad aquam *l. 1. §. 5. junct. l. 3. §. 1. 2. ff. de flum. ne quid in flum.* vel est pars extrema alvei i. e. quo flumen naturaliter excurrit, ita definiente Grotio *de J. B. & P. L. 2. c. 8. §. 9. n. 2.*

Th. III.

Ex priori descriptione apparet, ripas differre a littoribus, quæ mare continent & ejusdem juris habentur, cujus & mare sc. nullius sunt & omnibus vacant, quoad usum & occupandi potestatem *§. 5. J. de R. D.* Contra riparum usus tantum publicus est, proprietas vero earum ad illos pertinet, quorum prædiis hærent *§. 4. l. de R. D.* Quemadmodum etiam in eo differunt, quod usus riparum limitatus sit, pro necessitate piscandi & navigandi uti *ex d. §.* colligere est, littorum vero plenior & alius detur, ut in iis ædificare & littus pro parte per occupationem suam facere quis possit, non tamen in perpetuum, sed quamdiu ædificium constat, alioquin ædificio dilapso quasi jure postliminii revertitur locus in pristinam causam *l. 6. pr. ff. d. R. D.* Hodie, postquam in Germania & alibi omnia fere flumina perennia in privatorum jura transierunt, ac, ut plurimum ad dominos & Magistratus loci spectant, & juri publico in his nihil fere relictum sit præter usum aquæ eumque non ubique indifferentem, usus etiam riparum, quæ hac ratione jus fluminis sequuntur, non omnibus ex republica competit, sed iis, qui ex concessione principis jura fluminum exercent, proprietas vero riparum privatis adhuc salva

& integra remansit, nec a Principibus vindicata, forsan, quia plus oneris, quam commodi habent propter necessariam earum munitionem & refectionem. Stryck. *U. M. de R. div. §. 15.* Littora etiam hodie non amplius communia sunt jure Gentium, sed ad principes spectant, qui ea cum districtu ad mare adjacenti occuparunt & inter regalia retulerunt. Strauch. *in Specim. Jur. publ. L. 2. t. 4. §. 2.*

Th. IV.

Dictum est in descriptione riparum, quod flumen naturalem rigorem cursus retinere debeat, si ripæ determinandæ sint. Ergo, si imbribus vel mari vel qua alia ratione ad tempus excrevit, ripas non mutat. Si tamen naturaliter creverit, ut perpetuum incrementum nactus sit, vel alio flumine admixto vel qua alia ratione, dubio procul dicendum est, ripas quoque flumen mutasse, quemadmodum, si alveo mutato, alia cœpit currere *l. 1. §. 5. ff. de flum. ne quid.* Consideratur hic flumen tempore hyemis. Quamvis enim certior sit naturalis cursus æstate, quia tamen ripa dicitur, quæ plenissimum flumen continet *l. 3. §. 1. ff. de flumin.* & aqua de hyeme naturaliter crescit, ideo quantum ad riparum cognitionem flumen magis in hyeme, quam æstate spectatur. Card. Tusch. *tom. I. lit. A. concl. 319. n. 2.* Tandem, cum in riparum descriptione adjectum, quod illæ cedant, ex quo primum a plano vergere cœpit usque ad aquam, exinde constat, sec. ripas fluminum non omnia loca publica esse, neque ad ea applicari posse, quod de usu riparum alias dicitur. Latius tamen spatium ripis assignari solet in iis locis, ubi naves adpelluntur mercium in vel exportanda-

tandarum causa, item in fluminibus, in quibus naves equis in ripis currentibus trahuntur, quia ibi via prope flumen ripis adhuc adnumeratur, cujus latitudo ut plurimum certis ordinationibus solet determinari. Ejusmodi ordinationis mentio fit in Lexico Gallico du Furetiere editione novissima ex emendatione Basnagii sub voce rivage: *Sous le nom de rivage est compris le chemin, qui doit être entretenu le long des côtes & rivières navigables pour le hale des bateaux, qui doit être de 24. pieds de lé ou de large par l'ordonnance. Dans les ordonnances de la ville de Paris il est fait mention d'un droit de rivage, qui est dû sur les marchandises, qui abordent au rivage de la ville, ou qui en sortent.*

Th. V.

Distinguuntur ripæ ratione fluminis, quod continent, in publicas & privatas, prout flumen publicum vel privatum est. Publicæ sunt, quarum usus publicus est & iis comperit, qui sunt in illa republica, vel quibus a principe concessus est. Privatæ sunt, quarum usus privatorum est & ad eos spectat, qui flumen in dominio habent. Fundamendum ergo distinctionis est in usu & fluminis conditione. Nam ratione proprietatis ripæ privatorum esse possunt, quæ ratione usus publice sunt, & ripæ hoc respectu publicæ vel privatæ dicuntur, prout prædia, quibus inhærent, publica vel privata non limitata sunt. Locc. ad §. 5. I. de R. D.

Th. VI.

Considerata riparum natura videndum nunc erit, quo-

quomodo illæ constituantur. Constituuntur autem vel a natura & flumine vel facto hominis. A natura & flumine per alluvionem, nativitatem insulæ, alvei mutationem & circumluvionem.

Th. VII.

Alluvione constituuntur vel potius protenduntur ripæ, si quid flumen ita paulatim adjicit, ut intelligi non possit, quantum quoque temporis momento adjiciatur §. 20. I. de R. D. quod justissima ratione addicitur iis, qui fundum vicinum possident, quia æquitas exigit, ut, qui damna fluminum sentiunt, illi etiam commoda percipiant, siquidem ex fluminum periculis multa sunt vicinorum incommoda & impendia, quæ adventitia accessione pensari æquum est. Accedit, quod alluvio ex particulis terræ consistat, quas flumen secum vehit & quarum dominium nemo sibi asserere potest, cum discerni non possit, quid ex cujusvis agro detractum sit, adeoque ei relinquatur, cujus agro fortuna adjecit. Ex quo factum, quod, licet moribus hodiernis fere omnia, quæ olim populi erant & sub hoc respectu publica dicebantur, ad principes pertineant & inter regalia relata sint, jus alluvionis privatis integrum remanserit, & plerisque in locis, uti de Saxonia ex jure provinciali Sax. *Landrecht L. 2. art. 56. vers. Was das Wasser*, clarum est, quod per alluvionem accedit, vicino fundo attribuitur, velut divinitus destinatum & per fortunam occupatam, adeo, ut contrariam consuetudinem, si detur, parum piam & justam judicet Mev. 7. dec. 301.

Th. VIII.

Ut alluvio justa sit, requiritur (1), ut hæc accessio
facta

facta a flumine, & quidem perenni, quod hac in parte censitorum vice fungi dicitur, non in lacubus & stagnis *l. 12. ff. de A. R. D. l. 24. §. f. ff. de aqu. & aqu.* nec a privatis data opera attracta. Hic quæritur, an non liceat terræ alluvione noviter acquisitæ & adhuc fabulosæ arbusculas & sarmenta saligna infigere, quo terra firmior & cultior reddatur? Aff. tum ex natura domini, quod facultatem de re pro lubitu disponendi tribuit, tum, quod neque navigationi neque accolentibus damnum per id directo inferatur, licet quoad consequentiam præjudicium aliquod detur, forte quod spes, flumen iterum ademtum esse, quod alteri adjecit, vel restitutum, quod paulatim fundo detraxit, hoc ipso præcidatur. Non enim videtur damnum dare in ea re, in qua jure suo usus est, vel si quis lucrum, quo alter utebatur vel spem habeat, intercept. *l. 24. §. ult. l. 26. de dam. infect. modo absit animus nocendi. l. 1. §. 12. & l. 2. §. pen. ff. de aqu. & aqu.* Hinc constitutiones & consuetudines, si quæ dantur, quæ ejusmodi factum prohibent, intelligendæ sunt de casu, quo in terra aquis jam operta & nondum plene acquisita in damnum vicinorum aliquid factum est.

Th. IX.

2. Requiritur, ut incrementum hoc latens sit, hoc est ita paulatim & sensim fundo alicujus adjectum, ut accessisse aliquod animadverti non possit *d. §. 20. l. de R. D.* Hinc si pars terræ uni fundo detracta adjiciatur alteri, non acquiritur fundo, cui adjecta, cum sic possit discerni, quantum accesserit, sed manet prioris domini, uti & ripæ, quæ ita noviter constitutæ. Si tamen pars

B

detra-

detracta cum terra vicini jam coaluerit, ita, ut arbores, quas secum traxit, radices egerint, una cum arboribus vicino fundo videtur acquisita esse *per §. 21. I. de R. D.* Salva tamen actione sc. rei vindicatione utili ad æstimationem partis avulsæ consequendam, quæ semper competit, quoties jura alicui accessionis titulo dominium rei addicunt, ad pretium pro ea consequendum. *l. 5. §. 3. & l. 23. §. 4. de R. V.* Sed, quid si flumen, ut plerumque fit, recedendo a ripis partem alvei siccam reliquerit, deinde eam paulatim colluendo eminentem supra alveum fecerit, an hæc pars jure alluvionis ad dominum prædii adjacentis pertineat? Aff. quamvis enim ad modum acquirendi ex alveo derelicto referri posse videatur, cum idem juris sit in parte quoad partem, quod juris in toto quoad totum, *l. quæ de tota 76. ff. de R. V. l. 7. §. 6 ff. de pactis.* & incrementum latens dici non possit, quod ita visibiliter accedit, quia tamen alvei derelicti non potest haberi ratio nec de acquisitione ejus quæri, ubi non in totum alveus derelictus & insula quoque nasci dicitur, quando amnis locum, qui alvei esset, siccum reliquit & circumfluere cœpit, qui tamen locus eadem ratione ad alvei derelicti modum acquirendi referri potuisset, si partis alvei derelicti ratio haberetur. vid Struv. in S. I. C. *Ex 40. th. 32. inf.* Sed dices, cui usui hæc quæstio? cum sive pars ita derelicta ad alvei derelicti sive ad alluvionis acquisitionem pertineat, utroque casu possessor prædii adjacentis fiat dominus accessionis, adeoque nihil intersit, scire, quis modus acquirendi ex his duobus hic prævaleat. Sed cogitatio hæc usum præstare potest in iis terris, in quibus princeps alveum derelictum sibi vindicat, quod vero per alluvionem accrescit, privatis relictum est. Th. X.

Th. X.

Quod ita a flumine & quidem perenni paulatim ripis adjicitur, acquiritur dominis, qui prædia prope ripam possident, & novæ ripæ, quæ ita constituuntur vel potius protenduntur, ejusdem juris habentur, cujus fuerunt antiquæ, sc. ratione usus publicæ sunt, ratione vero proprietatis privatorum. Hæc autem omnia obtinent in agris non limitatis, quo nomine tamen non veniunt agri, qui certa mensura constant & certis terminibus lapidibus distincti. Nam & his alluvionem accedere, patet ex textu in *l. 13. §. 14. ff. de act. Emt.* cum non ideo, quod prædium tradatur ad mensuram, fortia-
tur idcirco naturam agrorum limitatorum. Sed agri limitati dicebantur olim, qui in Centurias per limites hæc vias transversas divisi & discreti & viritim militibus modo adscripto adsignati, aliisve personis dati erant. Agrum autem manucaptum ideo limitatum fuisse, ut sciretur, quid cuique datum esset, quid venisset, quid in publico relictum esset, ex *l. 16. ff. de A. R. D.* videre est. Via publica non impedit, quo minus fundo, qui sec. viam publicam est, acquiratur alluvio, quia via fundi quodammodo portio est. *l. 38. ff. de A. R. D.* idcirco, si destruitur forte vel impetu fluminis vel ruina, a vicino reparatur *l. 14. §. 1. ff. quem. serv. amitt.* & hæc de primo modo constituendi ripas, sequitur alter, qui fit per insulas.

Th. XI.

Insulas quoque, quæ in mari rarissime, in flumine fre-

quentius nasci dicuntur in *l. 7. §. 1. ff. de A. R. D.* nostræ considerationis esse & per eas ripas constitui, manifestum est. Insulæ enim flumen, quod in duo cornua dividunt & infra uniunt, æque continent, ac aliæ ripæ prædiorum, eundemque usum præstant, adeoque etiam hoc respectu publicæ dicuntur in *l. 65. §. f. de A. R. D.* quia ratione riparum usum publicum præstant, cum alias insulæ tam de usu quam de proprietate privatorum sint per *l. 1. §. 6. ff. de flumin.* & quia insulæ nativitas inter modos acquirendi dominium in *§. 22. l. de R. D.* refertur, quod usum & proprietatem sua natura includit. Acquiritur insula iis, qui prope ripam prædia possident, & quidem, si mediam partem fluminis tenet, communis est eorum, qui utraque parte fluminis prope ripam prædia possident, non tamen pro indiviso, sed regionibus quoque divisis, id est, tantum in insula quilibet acquirit, quantum quilibet sec. ripam antea habuerit, perinde ac si linea quædam in directum per insulam traducta esset, *l. 29. ff. de A. R. D.* Quod si alteri parti proximior sit, eorum est tantum, qui ab ea parte prope ripam prædia possident, *d. §. 22. l. de R. D.* Spectatur autem proximitas insulæ, cum primum exitit, nam si postea extendatur etiam ultra medium flumen & processerit contra frontes vicini, nihil tamen hic inde sibi acquireret, sed insula, quæ ita longitudinem porrexit, nihilominus tota manet cum incremento primi acquirentis. *l. 65. ff. de A. R. D.* Cedit insula vicinis pro modo latitudinis cuiusque prædii, quæ prope ripam est, & quoad anteriorem partem, quæ antiquis Jctis frons per metaphoram a fronte hominis deductam dicitur *l. 30. pr. ff. de A. R. D.* contra insulam prospicit, ductis parallelis lineis ab extremitate partis prædii,

dii, quæ juxta ripam & flumen est, non ab eo, ex quo a plano vergere incipit, adversus insulam, &, quod hisce lineis interjacet, ex insula vicinis tribuitur. Ottinger. *tr. de Jure limitum* T. von Wördden n. 6. & 7. Cæterum notandum est, quod dominium insularum vicinis ipso jure acquiratur, etiamsi apprehensio nondum intervenerit. Aymus *L. 2. de alluv. 8.* quia, quoties ex legis dispositione acquirimus, toties dominium ipso jure nanciscimur, &, cum accessio naturalis sit, ad dominium acquirendum ex hac causa nullum factum requiritur. Ut tamen possessionem insulæ consequamur, peculiari apprehensione opus est, quod secus in alluvione, ratio diversitatis est, quod posterius incrementum unitum & connexum sit cum fundo, quem possidemus, & singularem apprehensionem non requirat, prius vero, nimirum insula separatim subsistat, nec cohæreat fundo, quem possidemus, adeoque non nisi peculiari apprehensione acquiratur. Hinc si alterutrum quis occupet, priori casu remedia possessoria competunt, posteriori vero rei vindicationi locus est. Struv. *in S. J. F. c. 12. aphor. 6.* Hæc etiam ratio est, quare insula non augeat usumfructum, bene tamen alluvio *l. 9. §. 4. de usufr.* Hodie plerisque in locis insulæ non amplius privatis acquiruntur, sed fisco, uti de insulis Rheni, Electoratus Saxonæ, Galliæ & Hollandiæ auctoritas a Struvio *in S. J. C. Ex. 41. th. 30.* allegati, testantur. Ubi vero jus Sax. commune viget, jus civile quoad insulas in flumine natas adhuc obtinet. vid. Jus provinc. Sax. *L. 2. art. 56. in f.* Interim, si consuetudo, quæ insulas fisco tribuit, & alicubi vigere asseritur, dubia sit, hæc probanda est Heig. *P. 2. qu. ult. n. 136.* Nec enim constat de generali consuetudine totius Germaniæ, imo ex in-

de, quod per modum privilegii nonnullis principibus concessum, ut insulae ad fiscum pertineant, patet jure com. contrarium obtinere. *Mev. 7. dec. 301.*

Th. XII.

Inter modos constituendi ripas, natura vel flumine operante, merito etiam refertur alvei mutatio. Toties enim ripas mutari, necesse est, quoties alveus, cujus pars esse censetur, mutatur. Itaque, si flumen naturalem alveum dereliquerit, & novum alveum sibi fecerit, priores ripae desinunt esse, & novae constituuntur. Alveus ita derelictus vicinis praediis cedit pro modo scilicet latitudinis cujusque agri non limitati, quae prope ripam est, quia videtur quodammodo pars agri, & licet alveus publicus dicatur *in §. 23. l. de R. D.* hoc tamen non aliter intelligendum est, quam vel ratione usus vel, quam diu flumen eum adhuc tenet & impedimento est, quominus privatorum jus in eo se exercere possit, ideoque si exsiccatus fuerit, proximorum jam & usu & proprietate esse incipit cum populus eo non amplius utatur. *l. 30. §. 1. ff. de A. R. D. l. 1. §. 7. ff. de flum.* In universum alveus derelictus esse debet, si de ejus acquisitione & mutatione quaestio est, adeo, ut ne quidem tempore hyemis aquam contineat, modica tamen aqua, quae per eum fluit, non attenditur, si nomen fluminis perdiderit, quod ex opinione circumcolentium dijudicandum. *l. 1. §. 1. ff. de flum.* Carpzov. *P. 3. Const. 31. def. 15.* Novus autem alveus ejus juris incipit, cujus & ipsum flumen est i. e. publicus. *d. §. 23. l. de Rer. div.* & si hic post aliquod tempus iterum derelinquatur, re-

ver-

vertente flumine ad priorem alveum, stricta ratione non redditur iis, quorum agros absumsit. *d. §. 23. I. de rer. div. l. 38. ff. de A. R. D.* quia vetus forma & species mutata est, mutata autem forma rei, substantia dicitur interire. *l. 9. §. 3. in f. ad exhib.* Ex æquitate tamen pristinis dominis restituitur *L. 7. §. 5. ff. de A. R. D.* maxime, si negligentia antiquorum dominorum in munien-
dis ripis argui non possit, & certa sit eorum memoria, occupatio etiam hæc fluminis per breve aliquod tem-
pus duraverit, quod præjudicio confirmat Baro de Lyn-
cker *dec. 701.*

Th. XIII.

Inundatione, quando scilicet flumen vel imbribus vel mari vel qua alia ratione excrevit, uti alveus non mutatur, ita nec ripæ novæ constituuntur, quia flumen exundando formam agri non mutat, sed tantum agrum tegit, & ob id, si recesserit aqua, fundus ejus manet, cujus antea fuit, *§. 24. I. de R. D.* Interim quando ager inundatione opertus est, dominium ejus quasi dormit & quiescit, quia durante inundatione usu & effectu domini in eo dominus carere debet, ideo per inundationem ususfructus impediri & proprietas amitti (amissione scilicet facti, non ea, quæ jure fit) dicitur in *l. 23. ff. quib. m. ususfr. am.* sed inundatione cedente, proprietas ipso jure redit & vires priores recuperat. *l. 24. ff. q. m. ususfr. am.*

Th. XIV.

Quandoque accidit, ut flumen alium & novum al-
veum

veum faciendo, veterem nihilominus retineat, agrumque ita ambiat, ut in fundo unitum in insulæ formam redigat, ager a duobus fluminibus comprehensus manet quidem prioris domini, sed ripæ ejus juris publici fiunt, quia impossibile est, ut ripæ fluminis publici non sint publicæ. *arg. l. 1. §. 7. ff. de flum.* ex quo apparet, circumluvionem merito inter modos constituendi ripas referendam esse. Atque ita modos constituendi ripas, qui naturæ & flumini debentur, attigisse saltem sufficiat, sequitur, videamus, quomodo ripæ facti hominis fiant.

Th. XV.

Facti hominis, quod naturæ opponitur in *l. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. l. 1. §. 8. de flum.* constituuntur ripæ, si princeps, necessitate vel publica utilitate exigente, flumen mutandum & aliorsum divertendum censeat. Privatis hoc non permissum esse, manifestum est. Ex quo enim flumina inter regalia relata, & præter usum aquæ eumque non ubique indifferentem privatis nihil fere in iis relictum, uti supra th. 3. dictum est, ideo sine concessione principum nemini licet, eorum cursum mutare *L. 1. C. de alluv.* ibique DD. & siquid fiat in præjudicium fluminum, interdicto locus datur *l. 1. ff. ne quid in flum.* Nec etiam principes indifferenter flumina mutare possunt, & hac in re infelices & vanos quorundam Magnatum ausus notat Styp. *de jure mar.* qui operam & laborem in perfodiendis & jungendis fluminibus insumserunt, dicitque, naturam huic rei repugnasse, quæ suos cursus fluminibus dedit, & si termini a majoribus positi, *Prov. 22. 28.* non facile movendi, multo minus illos mutandos esse, quos

quos Deus & natura rei constituit. Hoc ipso tamen non omnis fluminum mutatio reprehenditur, sed omnino casus necessitatis & qui publicam utilitatem concernunt, separandi sunt ab illis, qui ex ambitione & inordinato affectu fluunt. Necessitas vera & absoluta adesse debet, i. e. talis, quæ, si huic non in tempore medela paretur, periculum ingens & irreparabile damnum minatur. Forte, si ex irruptione fluminum toti civitati vel operi, quod ingentibus sumtibus totius Reipublicæ exstructum, ruina & interitus immineat, & alia ratione, quam per aversionem aquarum evitari non possit. Difficultas ergo reparandi & reficiendi ripas ex vitio terræ vel ex indigentia possessorum orta, item periculum, quod ex flumine unius vel alterius privati, imo etiam communis agris instat, sufficiens causa non est flumina mutandi, quia mutatio fluminum, quæ vix in terminis a natura constitutis contineri possunt, admodum periculosa est, & si alii modi huic necessitati consulendi supersunt, hic, ut extremum & subsidiarium medium eligi non debet, ne, si huic necessitati succurrere velimus, in aliam & majorem incidamus & ob minimum præjudicium evitandum majus incurramus. *arg. L. 4 ff. de restit. in integr.* Quamvis enim necessitatis magna vis & efficacia sit, adeo, ut ob eam a regulis juris sæpissime recedatur & multa permittibilia fiant, quæ de jure prohibentur *c. 2. §. f. X. de observ. jejun. c. quanto 4. X. de consuetud.* Hoc tamen non de alia quam de summa necessitate accipiendum est, neque eo extendi debet, ut liberrime nulla ratione habitamini & incommodi, quod accolentibus infertur, procedere & flumen alio avertere liceat, maxime, si necessi-

tati aliter succurri possit, eaque habeat initium ex negligentia possessorum ripas non curantium voluntarium, cum necessitas voluntaria privilegium non mereatur *L. 3. §. 6. ad Silan. L. 21. pr. ff. de eo, quod m. c. nec ei, qui se sponte in necessitatem conjicit, succurratur. L. 7. §. 1. ff. qu. satisd. cog.* Quæ omnia bene attendenda sunt, ne, dum alium adjuvare intendimus, alterum lædamus, & sub specie æquitatis iniquitatem committamus.

Th. XVI.

Cum in publicis negotiis necessitatis & utilitatis fere sit eadem ratio, & tam imperans, quam subditi non minus publicæ necessitati subvenire debeant, quam procurare ea, quæ ad beatitudinem civilem utilia censentur, licet ex necessitate arctior obligatio inducatur, quam ex causa utili. *Ziegl. de jur. Maj. L. 2. c. 3. §. 9.* ideo merito necessitatis causæ adjunximus causam publicæ utilitatis & diximus §. *præc.* quod princeps non minus ob necessitatem quam utilitatem publicam fluminis cursum mutare & aliorsum divertere possit. Quia vero utilitas publica suos habet gradus & alia ad necessitatem propius accedat, alia remotior ab ea videtur, ideo bene perpendendum erit, ne ob quamlibet utilitatem fluminum mutatio, quæ cum incommodo & damno accolentium semper conjuncta est, suscipiatur, sed, ut ea necessitati proxima vel alias evidens & insignis sit. Recte ergo princeps, a cujus judicio dependet, ea, quæ necessaria aut utilia reip. visa fuerint, definire & in effectum deducere. *Ziegl. d. 17. L. 1. c. 4. §. 18.* mutationem fluminis de-

cer-

cernit, si securitas vel utilitas publica exigat, ut quædam loca non satis tuta flumine cingantur, vel publici usus causa cataractæ (Glysen) & molendina exstruantur, & si quæ aliæ aquarum derivationes bono publico proficua videntur.

Th. XVII.

Hisce casibus Superiori jus in bona privatorum competit, isque subditos compellere potest ad bona publici boni causa suppeditanda, non tantum, ubi summa necessitas adest, quæ privatis quoque jus in aliena concedit, sed etiam, ubi publica utilitas, cui privatas cedere illi ipsi voluisse censendi sunt, qui in civilem cœtum coierunt, mutationem fluminis svadet, Grot. *de jure B. & B. L. 3. c. 20. §. 7.* uti videmus, imperantibus licere viil- lius domini eminentis, urbis muniendæ causa civium agros occupare. *l. 9. & l. 15. C. de oper. publ.* suburbium & in eo positas ædes belli tempore defensionis commu- nis gratia diruere, item agrum vicini pro via publica oc- cupare. *l. 14. §. 1. ff. quem. serv. amitt.* Hoc tamen domi- nium eminens, si quod ex mente Grotii datur, non ab- solutam potestatem in bona privatorum infert, neque plenitudo potestatis efficit, ut quis ea de facto uti possit, cum superiorem non agnoscentes, de quibus saltem ple- nitudo potestatis prædicatur, Deo ad rationes teneantur, Baro de Lyncker. *dec. 726.* ideo privati ne quidem in ca- su necessitatis & utilitatis publicæ non refuso pretio rei dominio privari possunt, sed damnum resarciendum & refundendum pretium ab iis, ad quos ea utilitas perve-

nit, quia non publicum tantum, sed privatum quoque
cujusque bonum quæri, non autem interverti debet.
Carpz. P. II. C. 33. def. 16. Ziegl. de jure Maj. L. 1. c. 4. §.
14. Hinc, ubi privati bona ad novum alveum faciendum
contribuere debent, non tantum ipsis de pretio prospici-
endum, sed etiam curandum est, ut ratione oneris re-
parandi & custodiendi ripas noviter constitutas inde-
mnes servantur, quo potius onerandi sunt, in quorum
commodum flumen derivatum est, quia nemo pro alie-
nis commodis tenetur ferre difficultates l. 19. C. de testibus
& secundum naturam est, incommoda cujusque rei eum
sequi, quem sequuntur commoda l. 10. ff. dr. R. J. Quam
acriter quondam in Senatu Romano hac de re disputa-
tum fuerit, apparet ex municipiorum, quorum intererat,
orationibus, de quibus Tacit. 1. annal. in fin.

Th. XVIII.

Quo tamen eo melius de necessitate & utilitate hu-
jus rei constet & ipsa opera in flumine ducendo non ni-
mium privatorum agris damnosa sit, non inutiliter ar-
chitecti & periti artis adhibentur, qui omnes circum-
stantias loci, temporis, modi, bene ponderare debent,
antequam res tanti momenti suscipiatur. Hi, si ex igno-
rantia vel dolo præter necessitatem in præjudicium vici-
norum deductionem fluminis suadent, & eorum confi-
lium in effectum deducitur, læsis propterea tenentur, &
quidem actione *si mensor falsum modum dixerit* utili, quæ
semper competit, quoties quis alterum in modo fefelle-
rit, etiam si mensor non sit. Müll. ad Struv. S. I. C. Ex. 15.
th. 65.

*th. 65. Stryk. de A. I. S. 1. m. 10. §. 33. Nihil interest, num
 judex mensorem dederit vel partes eum elegerint l. 3. §.
 4. ff. si mens. fals. &, cum hodie omnes illi, qui peritiam
 artis publice profitentur, de levi quoque culpa conve-
 niri possint. Lynck. in Anal. ad Struv. c. l. recte ejusmo-
 di architecti & mensores etiam ob imperitiam, quæ cul-
 pæ annumeratur §. 7. l. de L. Aqu. actione pulsari pos-
 sunt, secus ac de jure civ. l. 1. §. 1. ff. si mens. fals. ubi eo-
 rum opera beneficii loco habebatur, imo in mensores
 publicos perfidos aut negligentes juramento plerumque
 obstrictos poenam arbitrariam statui posse, putant Schilt.
 ad ff. Ex. 21. th. 24. Brun. in l. 4. ff. si mensor. Sc. n. 4.
 aliique DD.*

Th. XIX.

Quia vero hæc fluminis mutatio violenta est, non
 naturalis & novus alveus non a flumine & natura, sed
 opera manuum seu facto hominis constituitur, qui emi &
 propriis impensis conservari debet, eapropter sequitur,
 quod etiam commoda accessionis naturalis & incremen-
 ta, nimirum alluvionis, nativitatis insulæ, alvei derelicti,
 & si quæ sunt alia, non pertineant ad possessores, qui
 prædia prope ripam possident, sed ad eos, quorum gra-
 tia hæc derivatio fluminis facta est, cum ita agri adjacen-
 tes naturam limitatorum habeant, & æquitas exigat, ut
 commoda eum sequantur, quem sequuntur incommoda.
d. l. 10. ff. d. R. I. Licet vero flumen per fossam manu fa-
ctam ducatur, propterea privatum non est, sed publi-
cum manet, modo non per canalem ex publico in pri-

vatum fundum derivetur, ideo si quid ibi fiat, in flumine publico factum videtur. *l. 1. §. 8. ff. de flum.* Cæterum, cum princeps alicui jus ducendi flumen concesserit, non simul regale fluminis concessisse videtur, quia, quæ specialiter conferuntur, generali concessione non comprehenduntur. *Serv. in S. I. F. Cap. VI. aph. 23. n. 2.* His itaque recensitis modis ut plurimum constituuntur ripæ, quamvis negare non possimus, plures adhuc dari, siquidem haud dubitum est, ripas toties constitui, quoties flumen eas per simplicem detractionem mutat & immittit, uti & certum est, citra necessitatem & utilitatem publicam facto & consensu omnium, quorum interest, concurrente approbatione principis flumina mutari & ripas novas constitui posse. Verum his, cum dubiam rationem non habeant, non immoramur, sed transitum nunc facimus ad tractationem jurium, quæ circa ripas competunt.

Th. XX.

Jura riparum commode in duas classes dispesci possunt. Vel enim respiciunt earum usum vel proprietatem. Usus considerari potest vel in se, vel respectu personarum, quæ illo gaudent. Usum riparum in se spectatum quod attinet, eæ a summo opifice constitutæ sunt, ut aquas intra fines suos continerent, quæ terram alias videntur obruituræ. *Prov. c. 8. v. 29. Hiob. c. 38. v. 8. & seqq. Jerem. c. 5. v. 22.* Et hæc mira proportione pro quantitate & vi aquarum dispositæ cernuntur, ne agri adjacentes continua exundatione corrumpantur vel per recessum

cessum aquarum necessaria humiditate priventur, quocirca ripas munire, utilissimum dicitur *in l. unic. ff. de ripa mun.* &, qui in refectione earum impeditur, interdicto juvatur. *d. t.* Hæc autem veluti servitus a natura ripis imposita videtur, ut, qui flumine utitur, jus etiam habeat ripis utendi. Hug. Donell. *Lib. 4. c. 3.* cum fluminis usus sine usu riparum alias nullus aut plane incommodus esset & concesso flumine ea etiam concessa intelligantur, sine quibus eo uti non possumus *arg. l. 1. §. 1. si ususfr. pet. l. 2. ff. de Jdict.* ideo ripa aliquam latitudinem & spatium tantum inter flumen & vicina prædia habere debet, quantum sufficiens fuerit usui publico, neque tam angustis terminis circumscribenda est, ut pro crepidine aut labro amnis sive pro sola extremitate alvei & terræ, quæ flumen continet, accipiatur. Vin. *ad §. 4. l. de Rer. div.*

Th. XXI.

Usus riparum etiam se exserit in distinguendis imperiis & territoriis, quæ commode flumine & ripis terminantur, quia nihil aptius est imperii terminis constituendis, quam id, quod non facile transitur. Unde milites riparienses seu limitanei in ripis suas stationes habentes, Brisson. *de V. S. v. limit.* & castra ripariensia in ripis statuta. In dubio imperia ad medietatem fluminis utrinque pertingunt, si flumen termini loco habetur, quia eo animo populi imperia primitus occupasse creduntur, ut flumen sui medietate eos dirimeret, tanquam naturalis terminus, quod verum quoad Jurisdictionem, &

& alveum, nam ratione piscationis & cujusque generis fructificationis, nihilominus flumen commune est. *arg. l. 19. pr. ff. de com. div.* ibique Faber *in ration. l. 5. l. 83. ff. pro socio. Peregrin. de jur. fisc. L. 8. n. 50.* Interim fieri potuit & contigit alicubi, ut flumen totum parti uni accederet, quia scilicet ripæ alterius imperium serius & occupato jam flumine cœpisset, aut, quia eum in modum res pactionibus esset definita. Grot. *de J. B. & P. L. 2. c. 3. §. 16.* Quando autem imperia & territoria ad flumen pergunt & ripæ mutantur, quæstio moveri solet, an simul & impetii terminus mutetur &, an, quæ flumen adjecit, eis cedant, quibus adjecta? Hæc controversia ex natura & conditione riparum seu limitum imperii definienda est. Si enim ripæ limitatam rationem habent & agri per mensurarum extremitates suos statutos consecuti terminos, nihil de territorio mutatur, &, si quid alluvio adjecit, id occupantium imperio accedet. Si vero agri riparum arcifinei sunt, quod in dubio præsumitur, quin flumen mutato paulatim cursu territorii fines mutet, & quicquid flumen parti alteri adjecit, sub ejus imperio sit, cui adjectum, dubitandum non est Grot. *c. 1.* Sane, si dominium & jus prædio cohærens, ut servitus, per alluvionem augetur, nulla ratio adest, cur non idem de imperiis & territoriis statuendum sit, neque territoria limitata statim censenda sunt, quando ipsis terminus per flumen statutus est, quia hic limes non taxationis sed demonstrationis gratia positus videtur, &, cum id, quod perpetuæ mutationi obnoxium est, pro termino acceptum sit, credibile est, dominos territoriorum in mutationem, quæ mediante flumine fit, tacite consensisse. Huc spectat

spectat rescriptum Imperat. Theodosii & Valentini, in l. 3. c. de alluv. ubi Imperatores constituunt, ut pars prædii per alluvionem accedens prædio principali separatim censi non debeat, sed naturam principalis habeat, adeo ut hæc accessio pro uno integrali, nec diverso jure censi, nec in partes scindi debeat. Ex quo apparet, territorium augeri per partem adjectam, quæ cum principali censi debeat Censui quippe solutio probat, castrum, villam aut prædium esse de territorio, cui exhibetur & adhæret, vid. Joan. Aymus de alluvion. l. 2. c. 6. per tot. Si impetu quodam alveus mutatur & ex uno loco in alium perumpit, non mutatur Jdictio, neque sequitur flumen, sed intra priores terminos manet. Gryph. tr. dr. insulis c. 14. n. 113. De illa concessione hic quæritur, si feudum regale concedatur de tali flumine usque ad tale, an flumina quoque comprehendantur? Ast, cum dictio AD sit adjunctiva. Coepoll. de servit. præd. rust. c. 31. n. 13. § 14. Rosenthal de feudis c. 5. concl. 30. Schrad. tr. feud. p. 3. c. 4. n. 36.

Th. XXII.

Cæterum, licet ripæ ratione usus publici a reliquis partibus prædii notabiliter distinctæ sint, nihilominus tamen, ubi totius ratio habenda est, ripæ etiam reliquis partibus annumerantur. Sic fundo vendito ripæ tanquam appendix simul venditæ censentur arg. l. 7. ff. de peric. & com. rei vend. Noe Meurer von Wasser. P. II. §. weiter. Coepoll. de serv. præd. rust. c. 36. n. 7. quia fundi intelligitur, quod terra se tenet, l. 17. princ. ff. de act. emt.

D

vend.

vend. & licet pars, quæ ripis debetur, per se vendi non possit, cum riparum usus sit publicus de jure Gent. l. 5. ff. de Rer. div. & proprietas sola per se inutilis videatur, nihilominus tamen cedit rei venditæ per modum accessorii, quod in jure novum non est, ut aliquid accessorii vice cedat, quod separatim alienari nequit vid. l. 62. ff. de A. R. D. Sixtin. d. regal. cap. 7. n. 3. Sed dubium est, an ripæ commensurari debeant prædio ad mensuram vendito? Sunt, qui hoc negant, se fundantes in l. 51. ff. de contr. emt. ubi littora, quæ fundo vendito conjuncta sunt, in modum non computari dicuntur, & in eo, quod riparum usus sit publicus & ea propter per se vendi non possint. Verum affirmantium opinio verior videtur, quia ripæ sunt venditoris & cedunt in venditionem, uti antea dictum, adeoque merito commensurari debent, & licet riparum usum potissimum & præcipuum res publica sibi vindicet, proprietariis tamen etiam usus remanet haud spernendus, qui omnino in commensuratione prædiorum attendi meretur. Lex autem obstands 51. cit. pronunciatum non infringit, quin potius confirmat. Si enim littora ideo in commensurationem non veniunt, quia nullius jus sunt, e contrario sequitur, quod ripæ in modum computari debeant, quia venditoris sunt. Quomodo autem riparum declivitas metienda sit, ex iis colligere est, quæ de mensuratione agrorum tradit Io. Ottinger in tr. de Jure limit. L. 1. c. 15. ubi varia schemata & cautiones hac in re reperire licet. v. Noe Meurer Wasser-Recht. t. von Anlegen der Wasser §. wie aber &c.

Th. XXIII.

Ufus riparum, qui respectu personarum secundum dispositionem *th. 20.* nobis considerandus venit, varius est, pro varietate personarum, quæ illo gaudent. Alius enim usus est, qui Jure Gent. communis omnium est, alius, quem Principes & qui jus ex concessione principis habent, sibi vindicant, alius denique, qui proprietariis riparum unice debetur. Usus in genere, qui omnibus hominibus competit, ex quacunque etiam parte terrarum illi venerint, ita comparatus est, ut vel ob immensitatem objecti omnibus sufficiat & alicujus proprius fieri nequeat, vel quidem inexhaustæ qualitatæ non sit, neque propterea proprietatem respuat, quia tamen innoxiam utilitatem præbet & necessitatis rationem habet, omnibus hominibus patet. Prioris generis usus cernitur in rebus communibus, quarum proprietas nullius est, usus autem omnium, uti sunt: Aer, lumen solis, aura, venti, aqua profluens & similia. De his Ovid.

Quis vetet appposito lumen de lumine sumi,

Atque cavum vastas in mare servet aquas.

item.

Quid prohibetis aquas? usus communis aquarum est.

Nec solem proprium natura nec aëre fecit.

idem tales aquas munera publica sc. jure Gent. i. e. omnibus hominibus communia vocat, uti Virg. undam cunctis parentem. Aqua profluens secernenda hic ab ipso flumine, quod hodie regalibus annumeratur & spectatur aqua fluminis, vel, ut aqua simplex, cum ea sic uti-

mur, ut alia quavis uteremur, etiam, quæ non esset fluminis, videlicet ad hauriendum, bibendum, lavandum, ad aquandum pecora, vel spectatur, ut aqua fluminis, cum ea sic utimur, ut id facere non possemus, nisi in flumine, ut si navigemus, piscemur. Ullo usu aqua profluens est communis omnium, hoc nequaquam Donell. 4. com. c. 2. Notandum autem est, quod usus rerum communium quandoque impediatur, vel ex servitute constituta, vel alia ratione, ut si quis prohibeatur, ne ædes altius tollat, ne luminibus officiatur, item, si quis aerem ædibus clausum habeat, propterea tamen nihil juris in aere quaritur, quia hæ res a creatore hominis commercio exemptæ & totius humanitatis consensu proprietati in perpetuum exceptæ sunt, propter usum, qui, cum sit omnium, non magis omnibus ab uno eripi potest, quam a te mihi, quod meum est, & libertas harum rerum vel exinde patet, quod (1) pro aeris ad respirandum usu tributum exigere non possit, neque (2) ædificium extrui juxta aream vicini, quæ ad triturandum frumentum adhibetur, ne per illud ædificium usus areæ impediatur, dum ventus retinetur *l. fin. §. 1. C. de servit.* scilicet, si ventus aliunde non possit venire, nisi ab ea parte, a qua ædificatur. Cæpoll. in tr. d. servit. c. 43. (3) quod liceat ædes tollere in infinitum *arg. l. 24. ff. de serv. urb. præd. fenestram novam in suo pariete facere, etiam invito vicino l. 8. §. 5. ff. si serv. vind.* (4) quod licentia obscurandi alterius ædes, quæ cuilibet datur, ita temperanda sit, ut non in totum ædes obscurentur, sed modicum lumen, cujus usum natura perinde, ut aeris, voluit esse communem, relinquatur, quantum habitantibus sufficit. *l. 30. ff. de usufr.*

Th. XXIV.

Posterioris generis usus versatur circa res dominio alterius subjectas, & omnibus conceditur ob innoxiam ejus utilitatem & necessitatem. Officia quippe humanitatis societatisque exigunt, ut in suis quisque usum alteri non deneget, qui possessori nullum damnum, utenti vero commodum maxime necessarium affert, imo quemlibet ex regulis justitiæ ad hoc obligatum esse, volunt DD. qui propterea ex l. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. regulam formant: *Quod tibi non nocet, alteri vero prodest, ad hoc poteris compelli*, quam regulam Baro de Lincker. in *Exper. Jurispr. S. I. m. 2. §. 38.* ita limitat: *saltem, ut hoc fieri a me patiaris*, ne quis putet, obligationem hanc se extendere etiam ad factum. Cui limitationi hoc insuper addendum videtur, quatenus commodum istud necessitatem quandam conjunctam habet, ne leve saltem commodum & actus voluptuarii comprehendantur. Ad res, quæ certo respectu usum communem habent, referimus etiam ripas, quæ propter vicinitatem fluminis servitutem omnibus hominibus debent, ut eum usum ferant, sine quo aquæ profluentis, quæ rebus communibus annumeratur, usus alias nullus aut incommodus esset. Nemo itaque prohibetur ad ripas accedere, quo aquam bibat, hauriat, lavet, pecus aquetur, arenam sumat, & si quæ alia sunt aquarum commoda, quæ communi usui relicta, Coepoll. *tr. de serv. pr. rust. c. 31.* Hic usus, cum innoxius esse debeat, ad necessitatem restringitur & civiliter intelligendus est. Hinc, licet usus riparum & aquarum conceda-

tur, ut quis bibat, hauriat aquam, lavet, hoc tamen non ita accipi debet, ut catervatim & sine respectu oneris, quo unius prædium hac ratione præ altero premitur, ad ripas accedere iisque ad voluptatem & lucri causa uti liceat. Idem dicendum de usu pecoris aquandi, arenæ sumendæ & similium, ne quis gregatim & continuo pecus appellat, neque arenam quantitatis haud exiguæ in detrimentum alluvionis & riparum sumat, quo successu temporis servitus formalis prædio contrahatur.

Th. XXV.

Cuilibet insuper permillum est, res, quæ fluctibus ad ripas expulsæ sunt, occupare, modo distinctio rerum observetur, scilicet, quod res pretiosæ, quæ nullius sunt & nunquam alicujus fuerunt, ut lapilli, gemmæ, aurum, conchilia & similia, Principibus cedant. Res vero, quæ alicujus fuerunt, sed casu aut ex necessitate amissæ, dominis restituantur, alias inventor furti reus fit, modo de domino rei constet. Quod si vero non appareat, qui rem inventam prævia requisitione suam asserat, eam detinens non potest dici obnoxius furti, cum animum furandi non habeat, qui non invenit dominum, cui restituat. Tutius tamen esse & honestius inventorem agere putant, si pretium ex rebus inventis venditis redactum in pauperes distribuat vel ad alios pios ususeroget. Zoes. *in Com. ad ff. t. ne acqu. rer. dom. n. 19.* Quid hac in re Jure Sax. obtineat, & quomodo procedatur, vide ap Carpz. *P. III. Const. 31. def. 18.* Res pro derelicto habita in ripis inventa sine dubio inventori cedit, modo de animo derelin-

relinquendi vere constet, & a domino ripæ realiter non sit apprehensa, quia in dubio voluntas derelinquendi non præsumitur, neque res pro derelicto habita ignoranti domino acquiritur, imo nec scienti vel videnti citra realem apprehensionem. Carpz. *c. Const. def. 17.* Thesaurus in ripis inventus pro dimidia parte cedit inventori, altera autem dimidia domino loci §. 40. *I. de R. D.* non Cæsari aut civitati, quia ripæ tantum ratione usus publicæ sunt, non ratione proprietatis, quæ illorum est, quorum prædiis hærent. §. 4. *I. de R. D.* Abstinere autem debet thesaurum acquirere volens ab opera illicita artibusque magicis & incantationibus, nisi thesauro, qui hoc casu fisco cedit, carere & pœnam sortilegii incurrere velit. Thesaurus enim, qui Dei beneficium ab Imp. Leone in *l. unic. C. de thesaur.* dicitur, a Deo expectari, non insana libidine a Diabolo expeti debet.

Th. XXVI.

Nemini porro facultas denegatur in ripis ad aucupium ob fruticum & arborum frequentiam admodum aptis tendiculas, reticula aliaque ad capiendas aviculas inventa instrumenta ponendi tendendique. Quamvis enim jus venandi & aucupandi hodie Principibus competat, qui ex jure superioritatis ab immemoriali tempore hoc jus sibi vindicarunt & privatis ob rationes civiles ademerunt, ita, ut his ne in propriis quidem fundis venari amplius liceat. *c. un. §. 5. vers. nemo retia 2. F. 27.* Struv. in *S. J. F. c. VI. aph. 7. n. 3.* nihilominus tamen pristini juris reliquiæ aliquæ relictæ, sunt, ut cuilibet hodie
aves

aves minores capere liceat. Noe Meurer *tr. von Jagt- und Forst-Recht. part. 3. fol. 55.* Hæc vero libertas se non extendit ad jus capiendi majores aves (*Seder-Wild-bret*) & nobiliores v. g. turdos, *Krammets-Vogel*, *Troßeln*, alaudas & certis in locis lusciniis, quæ eorum occupationi cedunt, qui jus aucupii habent. Nec tamen his libera capiendi potestas competit, sed certum modum & tempus secundum cujusque loci ordinationes observare debent. Sic die wilden Hühner werden mit Garnen gefangen, nicht geschossen. *Besold. thes. pract. voc. Jaggen in add.* Nihil interest quoad occupationem ferarum bestiarum & rerum inanimatarum nullius, utrum in suo fundo quisque capiat, an in alieno §. 12. *I. de R. D.* Poterit tamen dominus, si præviderit, ingredi volentem prohibere, ne ingrediatur, & si contra prohibitionem ingressus fuerit, actioni injur. locus datur *l. 13. §. fin. ff. de injur.* vel etiam actioni *L. Aqu. si fructus fundi forte læserit.*

Th. XXVII.

Diversa ratio est rerum communium, quibus utimur ad vitæ sustentationem & ex necessitate. Harum usus prohiberi non potest, etiamsi per alterius fundum ire necesse sit, & si contra fiat, interdicto experiri licet. *Sixtin. de regal. c. 7. n. 5.* si scilicet usus fluminis hoc ipso simul impediatur. *l. unic. §. f. ff. ut in flum. pub.* vel etiam actione injur. *l. 13. §. f. ff. de injur.* *Coepoll. de servit. rust. præd. c. 26. n. 2.* Inhumanum enim esset, aliquem ab usu earum rerum etiam per indirectum arcere, quas Deus in
usum

usum hominum communem creavit servitus etiam a natura rei nostræ una imposita videtur, ut, licet ejus domini simus, tamen æquo animo feramus, alium in usum certum concurrere. *add. l. 1. §. 1. ff. si usufr. pet. §. 1. 3. §. 1. ff. d. serv. præd. rust.* Ex adverso feras bestias & res inanimatas nullius occupare intendens facilius prohiberi potest, cum hic non necessitatis sed lucri causam præ se ferat. Quod usum denique riparum, qui in §. 4. *I. de R. D.* describitur, concernit, ubi dicitur, quod naves ad ripas appellere, funes arboribus ibi natis religare & onus aliquod in his reponere cuilibet liberum sit, sicut per ipsum flumen navigare, non credendum est, usum hunc omnibus omnino etiam exteris gentibus de Jure Rom. competiisse, & publicas res a communibus sola proprietate differre, usu non differre, sed hæc ita accipienda sunt, quod ripæ omnibus, qui sub populo degunt, serviant, & juris Gentium dicuntur, quod cujusque generis & nationis hominibus flumina & ripæ suarum regionum in promiscuo serviant, ita Zoes. in *Comm. ad ff. t. de R. D. n. 10.* Vin. *ad §. 4. I. de R. D.* Cæterum quandoque accidit, ut duo vel plures in usu riparum concurrant & omnes simul admitti non possint, sed alter alteri cedere teneatur, ubi quæstio oritur, quis ex concurrentibus præferatur? præventioni locum esse putat Zœpoll. *d. tr. c. 31. n. 6.* quod in dubio verum est, maxime, si concurrant, qui usum ex eadem causa prætendunt, alias usus, qui ex necessitate exigitur, præfertur ei, qui utilitatis causam habet. In concursu navium ad ripas accedentium advenientibus & onustis cedere debent illæ, quæ merces recipiunt & excurrunt, argumento ducto a plaustris concurrentibus.

E

vid.

vid. Struv. in *Jpr. L. 2. t. 3. §. 10.* Præ omnibus potiore jure gaudet proprietarius ob duplicem ratione usus & proprietatis respectum. Ruland. de *Commiff. L. 4. p. 3. c. 6.*

Th. XXVIII.

Præter usum riparum communem, de quo in præc. actum est, datur alius isque peculiaris, qui olim cuilibet de populo competebar & propterea publicus dicebatur, quasi populus *arg. §. 1. I. de publ. jud.* hodie vero ad principem pertinet & regalibus annumeratur. Cum enim usus riparum cum usu fluminum adeo arcte conjunctus sit, ut unus absque altero vix exerceri possit, & flumina inter regalia relata sint 2. f. 56. etiam ripæ de regalibus per necessariam consequentiam esse cœperunt, non quidem quoad proprietatem, sed quoad usum eumque non promiscuum, sed ad usum fluminis restrictum, quia ripæ non sunt principis, sed illorum, quorum prædiis hærent. Sixtin. de *regal. c. 7. n. 7.* In genere igitur omnia emolumenta, redditus & jura, quæ intuitu fluminum ex ripis proveniunt, ad principes spectant, & communiter ripaticorum nomine venire solent. Sixtin. *c. 1.* In specie vero Principi competit jus determinandi ripas earumque modum & usum præscribendi, ne quid in præjudicium fluminis & prædiorum adjacentium fiat. Rosenthal. de *feud. 5. concl. 32.* Huc spectant LL. ripariæ ab accolis Rheni, qui olim in specie sic dicti, conscriptæ, Gunter in *l. 1. Ligur. Prattæ in Lex. j. v. Ripa*, item varia interdicta de fluminibus & ripa, quæ *Lib. 43. ff.* continentur. Quia vero hac de ripis dispositio rem alienam tangit,

tangit, sedulo cavendum est, ne præter necessitatem possesores & domini riparum graventur, vel in præjudicium bonorum suorum aliquid pati teneantur, quæ cautio toties observanda est, quoties jura concedunt, alterum re mea uti, aut in ea quicquam facere, quo ego re mea uti pro lubitu prohibeor, *vid. l. 2. §. 10. ff. ne quid in loc. publ.* Ita etiam omnia privilegia & concessiones intelliguntur sine injuria cujusquam & absque præjudicio tertii. *l. 4. C. de emancip. c. 8. in f. de rescript. in 6.*

Th. XXIX.

Ratione navigationis competit jus naves ad ripas appellendi, funes arboribus ibi natis religandi onusque aliquod in his reponendi per *§. 4. l. de Rev. div.* Aliter enim navigatio commode exerceri non posset, si non daretur jus, ripis, quando opus est, hac ratione utendi. Omni igitur tempore & loco ad ripas navigio accedere licet, quoties necessitas exigit, ut navis appellatur onusque in ripis reponatur. Quod si vero mercium in vel exportandarum gratia navis appellenda est, certa ad hunc usum destinata loca adiri debent, neque ripæ in genere huic usui inserviunt, qui majus terræ spatium exigit, quam ripæ regulariter continent, & si hoc liceret, non tantum ripis, sed etiam prædio adjacenti ob continuum mercantium accursum & recursum oneri esset. Utilitati autem publicæ, quæ hunc usum exigere videtur, privatus non ante suis bonis succurrere debet, quam, si ea necessitatem conjunctam habet, illique non possit aliter consuli *sec. supr. dict.* Ex eadem ratione a villis & ædificiis abstinendum

E 2

est,

vid. Struv. *in Jpr.* L. 2. t. 3. §. 10. Præ omnibus potiore jure gaudet proprietarius ob duplicem ratione usus & proprietatis respectum. Ruland. *de Commiss.* L. 4. p. 3. c. 6.

Th. XXVIII.

Præter usum riparum communem, de quo *in præc.* actum est, datur alius isque peculiaris, qui olim cuilibet de populo competebar & propterea publicus dicebatur, quasi populeus *arg.* §. 1. I. *de publ. jud.* hodie vero ad principem pertinet & regalibus annumeratur. Cum enim usus riparum cum usu fluminum adeo arcte conjunctus sit, ut unus absque altero vix exerceri possit, & flumina inter regalia relata sint 2. f. 56. etiam ripæ de regalibus per necessariam consequentiam esse cœperunt, non quidem quoad proprietatem, sed quoad usum eumque non promiscuum, sed ad usum fluminis restrictum, quia ripæ non sunt principis, sed illorum, quorum prædiis hærent. Sixtin. *de regal.* c. 7. n. 7. In genere igitur omnia emolumenta, redditus & jura, quæ intuitu fluminum ex ripis proveniunt, ad principes spectant, & communiter ripaticorum nomine venire solent. Sixtin. *c. l.* In specie vero Principi competit jus determinandi ripas earumque modum & usum præscribendi, ne quid in præjudicium fluminis & prædiorum adjacentium fiat. Rosenthal. *de feud.* 5. *concl.* 32. Huc spectant LL. ripariæ ab accolis Rheni, qui olim in specie sic dicti, conscriptæ, Gunter *in l. 1. Ligur.* Prattæ *in Lex. j. v. Ripa*, item varia interdicta de fluminibus & ripa, quæ *Lib. 43. ff.* continentur. Quia vero hæc de ripis dispositio rem alienam tangit,

tangit, sedulo cavendum est, ne præter necessitatem possesores & domini riparum graventur, vel in præjudicium bonorum suorum aliquid pati teneantur, quæ cautio toties observanda est, quoties jura concedunt, alterum re mea uti, aut in ea quicquam facere, quo ego re mea uti pro lubitu prohibeor, *vid. l. 2. §. 10. ff. ne quid in loc. publ.* Ita etiam omnia privilegia & concessiones intelliguntur sine injuria cujusquam & absque præjudicio tertii. *l. 4. C. de emancip. c. 8. in f. de rescript. in 6.*

Th. XXIX.

Ratione navigationis competit jus naves ad ripas appellendi, funes arboribus ibi natis religandi onusque aliquod in his reponendi per §. 4. *l. de Rer. div.* Aliter enim navigatio commode exerceri non posset, si non daretur jus, ripis, quando opus est, hac ratione utendi. Omni igitur tempore & loco ad ripas navigio accedere licet, quoties necessitas exigit, ut navis appellatur onusque in ripis reponatur. Quod si vero mercium in vel exportandarum gratia navis appellenda est, certa ad hunc usum destinata loca adiri debent, neque ripæ in genere huic usui inserviunt, qui majus terræ spatium exigit, quam ripæ regulariter continent, & si hoc liceret, non tantum ripis, sed etiam prædio adjacenti ob continuum mercantium accursum & recursum oneri esset. Utilitati autem publicæ, quæ hunc usum exigere videtur, privatus non ante suis bonis succurrere debet, quam, si ea necessitatem conjunctam habet, illique non possit aliter consuli *sec. supr. dict.* Ex eadem ratione a villis & ædificiis abstinendum est,

vid. Struv. *in Jpr.* L. 2. t. 3. §. 10. Præ omnibus potiore jure gaudet proprietarius ob duplicem ratione usus & proprietatis respectum. Ruland. *de Commiss.* L. 4. p. 3. c. 6.

Th. XXVIII.

Præter usum riparum communem, de quo *in præc.* actum est, datur alius isque peculiaris, qui olim cuilibet de populo competebar & propterea publicus dicebatur, quasi populus *arg.* §. 1. I. *de publ. jud.* hodie vero ad principem pertinet & regalibus annumeratur. Cum enim usus riparum cum usu fluminum adeo arcte conjunctus sit, ut unus absque altero vix exerceri possit, & flumina inter regalia relata sint 2. f. 56. etiam ripæ de regalibus per necessariam consequentiam esse cœperunt, non quidem quoad proprietatem, sed quoad usum eumque non promiscuum, sed ad usum fluminis restrictum, quia ripæ non sunt principis, sed illorum, quorum prædiis hærent. Sixtin. *de regal.* c. 7. n. 7. In genere igitur omnia emolumenta, redditus & jura, quæ intuitu fluminum ex ripis proveniunt, ad principes spectant, & communiter ripaticorum nomine venire solent. Sixtin. *c. l.* In specie vero Principi competit jus determinandi ripas earumque modum & usum præscribendi, ne quid in præjudicium fluminis & prædiorum adjacentium fiat. Rosenthal. *de feud.* 5. *concl.* 32. Huc spectant LL. ripariæ ab accolis Rheni, qui olim in specie sic dicti, conscriptæ, Gunter *in l. 1. Ligur.* Prattæ *in Lex. j. v. Ripa*, item varia interdicta de fluminibus & ripa, quæ *Lib. 43. ff.* continentur. Quia vero hæc de ripis dispositio rem alienam tangit,

tangit, sedulo cavendum est, ne præter necessitatem possesores & domini riparum graventur, vel in præjudicium bonorum suorum aliquid pati teneantur, quæ cautio toties observanda est, quoties jura concedunt, alterum re mea uti, aut in ea quicquam facere, quo ego re mea uti pro lubitu prohibeor, *vid. l. 2. §. 10. ff. ne quid in loc. publ.* Ita etiam omnia privilegia & concessiones intelliguntur sine injuria cujusquam & absque præjudicio tertii. *l. 4. C. de emancip. c. 8. in f. de rescript. in 6.*

Th. XXIX.

Ratione navigationis competit jus naves ad ripas appellendi, funes arboribus ibi natis religandi onusque aliquod in his reponendi per *§. 4. l. de Rer. div.* Aliter enim navigatio commode exerceri non posset, si non daretur jus, ripis, quando opus est, hac ratione utendi. Omni igitur tempore & loco ad ripas navigio accedere licet, quoties necessitas exigit, ut navis appellatur onusque in ripis reponatur. Quod si vero mercium in vel exportandarum gratia navis appellenda est, certa ad hunc usum destinata loca adiri debent, neque ripæ in genere huic usui inserviunt, qui majus terræ spatium exigit, quam ripæ regulariter continent, & si hoc liceret, non tantum ripis, sed etiam prædio adjacenti ob continuum mercantium accursum & recursum oneri esset. Utilitati autem publicæ, quæ hunc usum exigere videtur, privatus non ante suis bonis succurrere debet, quam, si ea necessitatem conjunctam habet, illique non possit aliter consuli *sec. supr. dict.* Ex eadem ratione a villis & ædificiis abstinendum est,

vid. Struv. in *Jpr.* L. 2. t. 3. §. 10. Præ omnibus potiore jure gaudet proprietarius ob duplicem ratione usus & proprietatis respectum. Ruland. de *Commiff.* L. 4. p. 3. c. 6.

Th. XXVIII.

Præter usum riparum communem, de quo in præc. actum est, datur alius isque peculiaris, qui olim cuilibet de populo competebar & propterea publicus dicebatur, quasi populus *arg.* §. 1. I. de *publ. jud.* hodie vero ad principem pertinet & regalibus annumeratur. Cum enim usus riparum cum usu fluminum adeo arcte conjunctus sit, ut unus absque altero vix exerceri possit, & flumina inter regalia relata sint 2. f. 56. etiam ripæ de regalibus per necessariam consequentiam esse cœperunt, non quidem quoad proprietatem, sed quoad usum eumque non promiscuum, sed ad usum fluminis restrictum, quia ripæ non sunt principis, sed illorum, quorum prædiis hærent. Sixtin. de *regal.* c. 7. n. 7. In genere igitur omnia emolumenta, redditus & jura, quæ intuitu fluminum ex ripis proveniunt, ad principes spectant, & communiter ripaticorum nomine venire solent. Sixtin. c. 1. In specie vero Principi competit jus determinandi ripas earumque modum & usum præscribendi, ne quid in præjudicium fluminis & prædiorum adjacentium fiat. Rosenthal. de *feud.* 5. *concl.* 32. Huc spectant LL. ripariæ ab accolis Rheni, qui olim in specie sic dicti, conscriptæ, Gunter in l. 1. *Ligur.* Prattæ in *Lex.* j. v. *Ripa*, item varia interdicta de fluminibus & ripa, quæ *Lib.* 43. ff. continentur. Quia vero hæc de ripis dispositio rem alienam tangit,

tangit, sedulo cavendum est, ne præter necessitatem possesores & domini riparum graventur, vel in præjudicium bonorum suorum aliquid pati teneantur, quæ cautio toties observanda est, quoties jura concedunt, alterum re mea uti, aut in ea quicquam facere, quo ego re mea uti pro lubitu prohibeor, *vid. l. 2. §. 10. ff. ne quid in loc. publ.* Ita etiam omnia privilegia & concessiones intelliguntur sine injuria cujusquam & absque præjudicio tertii. *l. 4. C. de emancip. c. 8. in f. de rescript. in 6.*

Th. XXIX.

Ratione navigationis competit jus naves ad ripas appellendi, funes arboribus ibi natis religandi onusque aliquod in his reponendi per §. 4. *l. de Rer. div.* Aliter enim navigatio commode exerceri non posset, si non daretur jus, ripis, quando opus est, hac ratione utendi. Omni igitur tempore & loco ad ripas navigio accedere licet, quoties necessitas exigit, ut navis appellatur onusque in ripis reponatur. Quod si vero mercium in vel exportandarum gratia navis appellenda est, certa ad hunc usum destinata loca adiri debent, neque ripæ in genere huic usui inserviunt, qui majus terræ spatium exigit, quam ripæ regulariter continent, & si hoc liceret, non tantum ripis, sed etiam prædio adjacenti ob continuum mercantium accursum & recursum oneri esset. Utilitati autem publicæ, quæ hunc usum exigere videtur, privatus non ante suis bonis succurrere debet, quam, si ea necessitatem conjunctam habet, illique non possit aliter consuli *sec. supr. dict.* Ex eadem ratione a villis & ædificiis abstinendum est,

vid. Struv. *in Jpr. L. 2. t. 3. §. 10.* Præ omnibus potiore jure gaudet proprietarius ob duplicem ratione usus & proprietatis respectum. Ruland. *de Commiss. L. 4. p. 3. c. 6.*

Th. XXVIII.

Præter usum riparum communem, de quo *in præc.* actum est, datur alius isque peculiaris, qui olim cuilibet de populo competebar & propterea publicus dicebatur, quasi populicus *arg. §. 1. I. de publ. jud.* hodie vero ad principem pertinet & regalibus annumeratur. Cum enim usus riparum cum usu fluminum adeo arcte conjunctus sit, ut unus absque altero, vix exerceri possit, & flumina inter regalia relata sint 2. f. 56. etiam ripæ de regalibus per necessariam consequentiam esse cœperunt, non quidem quoad proprietatem, sed quoad usum eumque non promiscuum, sed ad usum fluminis restrictum, quia ripæ non sunt principis, sed illorum, quorum prædiis hærent. Sixtin. *de regal. c. 7. n. 7.* In genere igitur omnia emolumenta, redditus & jura, quæ intuitu fluminum ex ripis proveniunt, ad principes spectant, & communiter ripaticorum nomine venire solent. Sixtin. *c. 1.* In specie vero Principi competit jus determinandi ripas earumque modum & usum præscribendi, ne quid in præjudicium fluminis & prædiorum adjacentium fiat. Rosenthal. *de feud. 5. concl. 32.* Huc spectant LL. ripariæ ab accolis Rheni, qui olim in specie sic dicti, conscriptæ, Gunter *in l. 1. Ligur.* Prattæ *in Lex. j. v. Ripa,* item varia interdicta de fluminibus & ripa, quæ *Lib. 43. ff.* continentur. Quia vero hac de ripis dispositio rem alienam tangit,

tangit, sedulo cavendum est, ne præter necessitatem possesores & domini riparum graventur, vel in præjudicium bonorum suorum aliquid pati teneantur, quæ cautio toties observanda est, quoties jura concedunt, alterum re mea uti, aut in ea quicquam facere, quo ego re mea uti pro lubitu prohibeor, *vid. l. 2. §. 10. ff. ne quid in loc. publ.* Ita etiam omnia privilegia & concessiones intelliguntur sine injuria cuiusquam & absque præjudicio tertii. *l. 4. C. de emancip. c. 8. in f. de rescript. in 6.*

Th. XXIX.

Ratione navigationis competit jus naves ad ripas appellendi, funes arboribus ibi natis religandi onusque aliquod in his reponendi per §. 4. *l. de Rer. div.* Aliter enim navigatio commode exerceri non posset, si non daretur jus, ripis, quando opus est, hac ratione utendi. Omni igitur tempore & loco ad ripas navigio accedere licet, quoties necessitas exigit, ut navis appellatur onusque in ripis reponatur. Quod si vero mercium in vel exportandarum gratia navis appellenda est, certa ad hunc usum destinata loca adiri debent, neque ripæ in genere huic usui inserviunt, qui majus terræ spatium exigit, quam ripæ regulariter continent, & si hoc liceret, non tantum ripis, sed etiam prædio adjacenti ob continuum mercantium accursum & recursum oneri esset. Utilitati autem publicæ, quæ hunc usum exigere videtur, privatus non ante suis bonis succurrere debet, quam, si ea necessitatem conjunctam habet, illique non possit aliter consuli *sec. supr. dict.* Ex eadem ratione a villis & ædificiis abstinendum est,

vid. Struv. *in Jpr. L. 2. t. 3. §. 10.* Præ omnibus potiore jure gaudet proprietarius ob duplicem ratione usus & proprietatis respectum. Ruland. *de Commiss. L. 4. p. 3. c. 6.*

Th. XXVIII.

Præter usum riparum communem, de quo *in præc.* actum est, datur alius isque peculiaris, qui olim cuilibet de populo competebar & propterea publicus dicebatur, quasi populus *arg. §. 1. I. de publ. jud.* hodie vero ad principem pertinet & regalibus annumeratur. Cum enim usus riparum cum usu fluminum adeo arcte conjunctus sit, ut unus absque altero vix exerceri possit, & flumina inter regalia relata sint 2. *f. 56.* etiam ripæ de regalibus per necessariam consequentiam esse cœperunt, non quidem quoad proprietatem, sed quoad usum eumque non promiscuum, sed ad usum fluminis restrictum, quia ripæ non sunt principis, sed illorum, quorum prædiis hærent. Sixtin. *de regal. c. 7. n. 7.* In genere igitur omnia emolumenta, redditus & jura, quæ intuitu fluminum ex ripis proveniunt, ad principes spectant, & communiter ripaticorum nomine venire solent. Sixtin. *c. 1.* In specie vero Principi competit jus determinandi ripas earumque modum & usum præscribendi, ne quid in præjudicium fluminis & prædiorum adjacentium fiat. Rosenthal. *de feud. 5. concl. 32.* Huc spectant LL. ripariæ ab accolis Rheni, qui olim in specie sic dicti, conscriptæ, Gunter *in l. 1. Ligur.* Prattæ *in Lex. j. v. Ripa,* item varia interdicta de fluminibus & ripa, quæ *Lib. 43. ff.* continentur. Quia vero hæc de ripis dispositio rem alienam tangit,

tangit, sedulo cavendum est, ne præter necessitatem possesores & domini riparum graventur, vel in præjudicium bonorum suorum aliquid pati teneantur, quæ cautio toties observanda est, quoties jura concedunt, alterum re mea uti, aut in ea quicquam facere, quo ego re mea uti pro lubitu prohibeor, *vid. l. 2. §. 10. ff. ne quid in loc. publ.* Ita etiam omnia privilegia & concessiones intelliguntur sine injuria cujusquam & absque præjudicio tertii. *l. 4. C. de emancip. c. 8. in f. de rescript. in 6.*

Th. XXIX.

Ratione navigationis competit jus naves ad ripas appellendi, funes arboribus ibi natis religandi onusque aliquod in his reponendi per §. 4. *l. de Rer. div.* Aliter enim navigatio commode exerceri non posset, si non daretur jus, ripis, quando opus est, hac ratione utendi. Omni igitur tempore & loco ad ripas navigio accedere licet, quoties necessitas exigit, ut navis appellatur onusque in ripis reponatur. Quod si vero mercium in vel exportandarum gratia navis appellenda est, certa ad hunc usum destinata loca adiri debent, neque ripæ in genere huic usui inserviunt, qui majus terræ spatium exigit, quam ripæ regulariter continent, & si hoc liceret, non tantum ripis, sed etiam prædio adjacenti ob continuum mercantium accursum & recursum oneri esset. Utilitati autem publicæ, quæ hunc usum exigere videtur, privatus non ante suis bonis succurrere debet, quam, si ea necessitatem conjunctam habet, illique non possit aliter consuli *sec. supr. dict.* Ex eadem ratione a villis & ædificiis abstinendum est,

est, nec licet calam in ripis ponere, in quam quis se recipiat, nec portum ædificare, nisi publica utilitas, quæ necessitati proxima, hoc postulet, ubi tamen privatis ex publico satis faciendum est. *vid. lb. 17.*

Th. XXX.

Piscatio, cum absque ripis exerceri vix possit, usum quendam in his sibi vindicat. Hinc, qui jure piscandi gaudet, jus habet ripis utendi pro necessitate & ratione piscationis, & poterit ex ripis fundam, hamum retiaque in flumen injicere & ex eo deducere, nassam demergere & cymbam arboribus ibi natis alligare *arg. §. 5. I. de R. D.* Hoc jure piscatoribus etiam permissum est, septa aquatica (*Schüßlachen, Jäger-Zäune*) ad detinendos capiendosque pisces struere, imo ex quadam consuetudine, quæ, an fundata sit, alii judicent, jus prætendunt, ligna aliaque ad hæc septa facienda necessaria ex prædiis vicinis desumendi, hæc tamen septa tempore autumnali appropinquante hyeme erui debent. Sed, quid si piscatores hoc facere neglexerint & per hæc septa relicta incrementum aliquod fundo vicino citra factum possessoris accesserit, an accolentibus, in quorum præjudicium hoc quodammodo cedit, actio exinde competat? In piscatores actionem dari, nullum est dubium. Hi enim ad destruenda septa obligati sunt, & hoc omitendo culpam incurrunt, ex qua ad restituendum factum & insuper accolentibus actione in factum ad interesse tenentur *arg. l. 2. §. 34. ff. ne quid in loc. publ.* Adversus vero possessores ejusmodi incrementi nulla datur actio. Non personalis, quia

quia hi nec ex contractu aut quasi contractu, nec ex maleficio aut quasi maleficio obligati sunt, ex quibus fontibus alias obligatio & exinde actio personalis fluit. §. 2. *I. de obligat.* Nam præsupponimus possessores in facto piscatorum neque physice neque moraliter concurrere, sed factum illud ipsis insciis vel invitis processisse. Sola autem scientia superveniens & patientia eam obligationem non inducit, ut quis opus alterius in suo factum teneatur destruere, sed saltem patientiam destruendi operis adversario præstat. *arg. l. 22. ff. de nov. op. nunc. l. 4. §. 2. ff. de aqu. & aqu. plu. l. 16. §. 2. ff. quod vi aut cl. junct. l. 14. ff. d. t.* Non realis, quia, quod fundo ita accrescit, est congeries particularum, quas flumen secum vehit & quarum dominium ob incertitudinem autorum non extat. Justissima ergo ratione non tantum addicitur iis, quorum prædiis fortuna mediante flumine aliquid adjecit, uti supra *th. 7.* ostensum est, sed etiam possessoribus relinquitur, quod ex particulis, quarum nullus invenitur dominus, fundo, licet facto alterius concurrente, accedit. Nam si rerum nullius occupatio etiam in alieno cum injuria alterius licita & justa habetur. §. 12. *& seqq. I. de R. D.* multo magis acquisitio justa habenda est, quæ fit per modum accessionis citra injuriam alterius, non in alieno, natura simul operante. Quod ergo accolentium non est, neque unquam eorum fuit, ab iis nec directa nec utili subsidiaria rei vindicatione, (quæ alias ex æquitate comparata, ubi scilicet unum vel alterum directæ actionis requisitum deficit, Baro de Lyncker *in Comm. ad t. de rei vind. th. 4.*) vindicari potest. Præjudicium autem, quod accolentibus forte exinde instat, vel in lucro inter-

cepto consistit vel legitimis remediis & iusta riparum defensione averti potest, quod si facere neglexerint, damnum exinde ortum suæ incuriæ imputare debent. Piscari in flumine publico olim cuivis ex populo licuit, etiam ecclesiasticis personis, quibus tamen venatio interdicta c. 1. § 2. dist. 34. hodie jus piscandi regalibus accensetur 2. f. 56. & certis personis per modum feudi concedi solet. Alicubi tamen tempore inundationis, wenn der Fluß aus den Gestaden oder Hammen ist, cuivis adhuc piscari licet, uti de flumine Rheni testatur Noe Meurer d. 1r. tit. von Anhängen §. es ist auch &c.

Th. XXXI.

Ufus fluminis, qui in ratium & lignorum transvectione consistit, trahit etiam ad se usum riparum, ut ratem ad ripas appellere, eamque arboribus ibi natis alligare, item ligna ad ripas expulsa flumen injicere liceat. In ratibus vero extrahendis & lignis exponendis commercii causa eadem observanda sunt, quæ de navigatione supra th. 29. monita, scilicet, quod loca publica ad hoc destinata adiri debeant. Si vis fluminis ligna vel rates vel alias res ad ripas alicujus expulerit, dominus ea capere nequit, nisi furti vitium incurrere velit. Quod si vero agro noceat, iudex adeundus est de proclamatione in locis vicinis facienda, ut dominus res illas tollat intra certum terminum, alias illæ res pro derelictis habentur & occupanti cedunt, maxime si res sunt viles. Cœpoll. de S. R. P. c. 27. n. 4. § 5. De Jure Grutiæ vid. Fritsch in spec. 1r. von Floßrecht.

Th. XXXII.

Th. XXXII.

Ad usum riparum publicum spectat etiam jus percipiendi vectigal, quod pro transitu fluminis & riparum solvitur. Navigari in flumine publico omnibus permis- sum est, etiam exteris, sicut in via publica ultro citroque com- meare, sub lege tamen solvendi vectigal, a quo se non liberant, qui navigio per mediam aquam aut super pontem vehuntur, & ad ripam non appropinquant, sed navem ad ripam appellere & vectigal solvere coguntur. Ziegl. *de jure Maj. L. II. c. 7. §. 16.* aliud in pontenagio, quod eundo per vadum evitari potest, quia iniquum ju- dicatur, *Fähr-Geld* exigere ab eo, qui non navis, sed vadi beneficio utitur, quamvis hic ad mores & consue- tudines respiciendum esse, putet Fritsch. *sp. tr. de jure pontium c. 4. tb. 6.* Ab omnibus & pro omnibus mercibus solvi debet vectigal, nisi vel personæ vel merces vel utræ- que simul immunitate gaudeant, de quibus vid. Sixtin. *de regal. c. 8.* Rosenthal. *de feudis c. V. concl. 47.* ubi, quod navis vi tempestatis in portum rejecta vel metu hostium eo delata ad vectigal non teneatur. *arg. l. 15. §. 16. §. 8. ff. de publican.* quia nullum jus in aliena calamitate quæ- rendum, neque de causa tam luctuosa compendium se- ctandum est, *l. 1. C. de naufr.* De pœna fraudantium ve- ctigal notandum est, quod miles quidem teneatur ad so- lutionem vectigalis, sed non pœna commissi. Ex quo DD. colligunt, aliud esse obligari lege, aliud pœna legis. Brun. *ad L. 3. C. de vectigal. §. commissi.*

Th. XXXIII.

Non tantum autem pro transitu fluminis & riparum vectigal solvitur, sed etiam pro trajectu, ubi ab una ripa per flumen trajectur ad alteram. Vocari solet hoc jus **die Fähr-Berechtigung**, & soli principi vel ei, qui cum hoc jure investitus est, competit. Peregrin. *de jur. fisc.* L. 1. t. 1. n. 23. Nemo ergo nobilium vel alterius privati poterit exercere jus trajectus, etiamsi in utraque ripa fluminis publici domus habeat *arg. l. f. ff. de flumin. j. l. 2. §. 33. ff. ne quid in loc. publ.* vel etiam flumen privatum sit, quia concessio flumine non statim omnia fluminis jura concessa intelliguntur, maxime, quæ alias speciali concessione conferri solent. Videtur tamen aliqualis usus non denegandus, neque prohibitum esse, ut ratem quis habeat ad commoditatem & usum proprium, si utramque ripam in dominio habeat & flumen insuper privatum sit, modo per id ordinariæ stationi, ubi vectigal solvitur, præjudicium non inferatur, quia sic magis flumine & ripis utitur, quam jure trajectus, quod in perceptione vectigalis consistit. Et tantum de jure riparum publico; restat, dispiciamus de jure, quod riparum domini sibi vindicant. Agendum vero prius esset *sec. disposit. §. 20.* de usu riparum, qui dominorum proprius est, quam ad tractationem juris, quod ex proprietate fluit, accederemus. Verum, cum jura circa riparum usum cum juri- bus proprietatis quam maxime conveniant, de utroque jure conjunctim acturi sumus.

Th. XXXIII.

Th. XXXIV.

Dominis riparum præter usum, qui cum aliis ipsis communis est, alium eumque multo ampliorem & plane singularem competere, facile quis concedet, qui naturam dominiî perspectam habet, quo unicuique libera de re disponendi facultas tribuitur & quisque suæ rei moderator & arbiter dicitur *l. 21. C. mand.* item quilibet in suo solo pro lubitu ædificare potest *l. 24. ff. de servit. præd. rust. l. 8. 9. C. de servit.* & *aqu.* etiamsi alteri ædificando nocet, quæ libertas in suo ædificandi adeo fundata est, ut nec longissimo quidem tempore, imo nec inmemoriali præscriptione tolli queat, quia libero arbitrio nunquam præscribitur & res meræ facultatis nullo tempore excluduntur, nisi, ad prohibitionem ab alio interpositam quis acquieverit. Ripæ vero sua natura non sunt publicæ, nisi quoad usum, quem publico ratione fluminis & navigationis præstant, quod etiam leges innuunt, quæ flumina & ripas conjungunt *vid. l. 3. pr. ff. de flumin.* & de utrisque dicunt, quod publici juris sint *l. 65. §. 1. ff. de A. R. D.* sed quoad proprietatem & usum, quem vocant causalem, spectant ad eos, qui prædia prope ripam possident *§. 4. l. de Rer. div.* quia ripæ prædiorum adjacentium partes habentur, cum flumina sæpe mutando alios alveos & ripas facere, eaque ex prædiis privatorum mutuari soleant. Naturali etiam æquitati conveniens videtur, ut riparum proprietas sublevet damna & incommoda, quæ possessores in iis custodiendis ferre debent, *Myns. ad §. 4. l. de R. D.* Ita omne riparum com-

F

modum

modum & incrementum ad prædiorum adjacentium possessores pertinet, iis fruuntur ad necessitatem & voluptatem, de illis disponunt eas mutando, colendo, alienando, & quæ sunt alia dominii jura.

Th. XXXV.

Ad riparum commoda spectant (1) arbores & fructus ibi nati §. 4. *I. de R. D.* Hinc si navigantes quicquam de fructibus ibi natis acceperint, tenentur, & poterit dominus arbores in ripa positas præcidere, si non ferviant usui publico, veluti navium funibus religandis. *Myns. c. l.* (2) Incrementa fluviatica & accessiones, quo referimus alluvionem, insulam, alveum derelictum, thesaurum &c. de quibus supra *th. 10. & seqq.* dictum est, quod acquirantur iis, qui prædia prope ripam possident. (3) Ædificata, fata, implanata, neque ædificium in ripa exstructum sit ædificantis, *l. 15. ff. de A. R. D.* sed propria autoritate a riparum dominis destrui potest, *arg. l. 29. §. 1. in f. ad L. Aqu.* vel interdicto prohiberi, si quis velit mitius agere, *l. 5. §. 10. ff. de nov. op. nunc.* Diversa ratio est in littore, ubi, quod quis ædificaverit, ejus erit in tantum, ut & soli dominus constituatur *l. 6. ff. de Rer. div.* Nam littora publica non ita sunt, ut ea, quæ in patrimonio sunt populi, sed ut ea, quæ primum a natura prodita sunt & in nullius adhuc dominium pervenerunt. *l. 14. pr. ff. de A. R. D.*

Th. XXXVI.

Ufus sane riparum, qui ex dominio fluit, maximus est.

est. Non enim ad necessitatem restrictus est, quæcunctis alias hominibus jus quoddam in ripis tribuit, uti *ib. 24.* demonstratum est, neque sola utilitate circumscriptus, ut cum usufructu conveniat, ubi quis utitur re tantum, sicuti est, non sicuti potest, sed eo extenditur, ut dominus ripis plenissime uti possit, eas immutando, aptando ad usum destinatum & tractando, pro ut ipsi placuerit, atque sic ea omnia proprietariis in ripis concessa sunt, quæ dominis alias in rebus suis competunt. Unica saltem restrictio notari meretur, quod dominus ripis ita uti debeat, ne usus publicus, quem ripæ fluminibus præstant, impediatur, ex quo variæ oriuntur quæstiones, quarum prima est, an liceat dominis ad ripas molendina extruere? pro natura & conditione quæstio hæc & affirmari & negari potest. Eo tempore, quo flumina usui eorum, qui de re publica erant, adhuc inserviebant, quin in ripa fluminis publici etiam sine consensu superioris molendinum constitui potuerit, dubitandum non est. In fluminibus enim & viis publicis tum temporis quilibet poterat ædificare & struere, modo hoc sine injuria & incommodo cujusquam fieret per *l. 24. pr. ff. de damn. infect.* &, dum prætor in *l. 1. ff. de flumin.* & *l. 2. §. 2. ne quid in loc. publ.* vetuit, ne in fluminibus aliquid fiat, quo usus deterior reddatur, simul eo ipso permissum videtur, ut quis iis libere utatur, si usum publicum deteriore non faciat. Confirmat hoc lex Alemannorum, quæ habetur *sub tit. 38. n. 1. Si quis mulinum (molendinum) aut qualemcunque clausarum in aqua facere voluerit, sic faciat, ut nemini noceat. Si autem nocuerit, rumpatur usque dum non noceat*, vid. Ziegl. *de jur. Maj. L. 2. c. 15. §. 38. & DD. ibi al-*

legati: item Hering. de molendinis qu. 17. Oettin. de jur. lim. l. 1. c. 12. lit. M. Diss. Styp. de jur. marit. P. 2. c. 5. n. 126. Verum hodie ab eo jure recessum est, neque privatis amplius in fluminibus publicis molendinum ædificare licet, non quidem, quod hodie molendina inter regalia referuntur, quamvis hoc a Principe ex ratione politica, de qua Struv. in S. I. F. c. VI. aph. 7. n. 5. fieri posse dubio non careat, sed, quia flumina ad Principem spectant & inter regalia referuntur, adeoque ædificatio in his tanquam in alieno sine licentia principis fieri non potest l. 29. §. 1. ff. ad L. Aqu. Rosenthal de feudis c. 5. concl. 28. Ex quo sequitur, quod molas seu molendina in suo, puta flumine privato, extruere prohibitum non sit, quod præjudicio confirmat Baro de Lyncker dec. 567. neque de contraria consuetudine in Saxonia satis constat, & sententiam Carpz. & Richt. qui de hac consuetudine testantur, examinat Ziegl. d. l. §. 44.

Th. XXXVII.

Secundo quæritur, an liceat in flumine publico partem pontis (*einen Austritt*) facere, per quem possit iri ad accipiendum de aqua vel stare ibi ad lavandum pannos? Negat Cœpoll. ob rationem, quod in flumine publico nihil immittendum sit *arg. l. ult. ff. ne quid in flum. publ.* idem tamen monet, de consuetudine servari contrarium, cui consentit Ahasver. Fritschius in *tr. de jur. pont. c. 3. th. 4.* quod multo magis concedendum est, si illa pars pontis maximam partem ripæ occupat & non longe in flumen protenditur, quia, quod ita in ripa fit, non

non videtur in flumine factum neque eo interdictum prætoris pertinet, vid. *l. 1. §. 11. ff. de flumin.* Ulterius quæritur, an non detur possessoribus prædiorum flumen adjacentium jus aquam ad irrigandos agros absque consensu Principis hauriendi? aff. quia aquarum usus est adhuc hodie communis & qui aqua profluente utitur, non statim utitur flumine, quod ab illa distinguitur *sec. supra tb. 33.* dicta, ita etiam Imperatores Antoninus & Verus Aug. in *l. 17. ff. de serv. pr. rustic.* rescripserunt, aquam de flumine publico pro modo possessionum ad irrigandos agros dividi oportere. Et sane, cur princeps hoc non concedet, quod ipsi non nocet, multis prodest? Præcipue subditis, quorum salutem promovere tenetur *l. 3. C. de aleat.* Nihil autem flumini ex haustu aquarum decedere, ex eo manifestum est, quod aqua fluminis in perpetuo motu sit & quod haustus aufert, continuus affluxus suppleat, neque illa quantitas aquæ haustæ censetur fuisse in dominio alterius, cum hauriretur, quia ex natura rei nullius constat, harum rerum dominium ante occupationem, licet in alterius prædio inveniatur, neminem sibi asserere posse, maxime si res facile de loco in locum moveri & alterius potestatem subire possit. Contra usus hujus rei maximus est, & ad augendos fructus admodum conducibilis, licet a plerisque negligatur vel plane ignoretur. Majoris momenti res est aquæ ductus, qui propterea, ne flumina publica derivationibus facile exarcescant, privatis interdictus est, & hinc nemo sine expressa permissione Principis vel Magistratus aquam ex flumine publico ad irrigandos agros ducere & derivare potest, vid. *l. 3. §. 5. & fin. C. de aquæd.* ibique Br. in Com. Ex

his, quæ hæcenus dicta sunt, facile colligere est, quid respondendum sit ad quæstionem, utrum ripas claudere ibique hortulos facere liceat? scilicet dominus riparum ejusmodi quid facere non potest, si incommodatur usus publicus vel impeditur iter pedestre navigationis, quod est juxta aquam, quo itur cum funibus trahendo navem. Cœpoll. d. tr. c. 36. n. 11. Et sic examinatis etiam riparum juribus, reliquum erit, ut paucis modos conservandi & tuendi ripas attingamus.

Th. XXXVIII.

Modi conservandi & tuendi ripas duplicis generis sunt: Vel enim ripæ opera & manu hominum custodiuntur, vel civiliter & legitimis remediis, prout periculum & damnum ripis infertur, vel a flumine & natura, vel ab homine, cui non nisi legitimis remediis occurrendum est. Si flumen & natura ripis damnum infert vel minatur, dominus riparum eas munire & ædificando custodire potest, imo ad hoc tenetur, cum non tantum possessorum, sed etiam rei publicæ intersit, ut ripæ reficiantur & propterea opus hoc utilissimum dicitur in l. unic ff. de ripa mun. Si possesores ripas reparare non valeant, eas reparanti cedere coguntur, quod speciali lege in Frisia cautum est & ex hac ratione monasteria ibi magnum numerum agrorum acquisivisse, testatur Emm. l. 9. rer. Fris. Onus reparandi ripas reale est & impensæ in munitiones riparum & aggeres factæ inter necessarias referuntur, quia spectant ad rei conservationem ejusque perpetuam utilitatem l. 3. 14. ff. de impens. dot. quas si conductor præstat, in mercedem computat l. 1. §. 3. ff. de via publ. Th.

Th. XXXIX

Quousque autem possessoribus ripas munire permissum sit, in LL. definitum non est, nisi, quod navigationis & accolentium ratio habenda & in eorum incommodum munitio facienda non sit *l. unic. §. 6. ff. ne quid in flum. l. unic. ff. de ripa mun.* Quotiescunque autem in legibus nihil definitum est, succedit arbitrium judicis, qui adhibitis peritis artis hic considerare debet fluminis latitudinem ejusque profunditatem, aquarum vim & ap-
pulsus vehementiam, item riparum conditionem & materiam. Pro diverso enim statu rei diversa adhibenda structura, quandoque major, quandoque minor, prout necessitas exigit. Interdum levia septa & pali sufficiunt, interdum gerræ (*Schanz Körbe*) lapidibus onustæ vel etiam pilæ (*Bollwerck*) necessariae sunt, quæ sane cognitio majorem sæpius operam requirit, quam simplicem & fugitivam rei inspectionem. Interim in munitione riparum non eo tantum respiciendum est, ut damnum præsens saltem reparetur, sed etiam, ut futuro simul occurratur, idcirco, si tota aquarum moles humeris quasi riparum ex uno fluminis latere incumbat, possessoribus permissum videtur, onus hoc deicere & eousque vim & impetum aquarum ædificando propellere, donec fluminis medietatem occupaverit & ad regularitatem redierit, ita, ut, si lignum vel ratis flumen transeat, non amplius ad latera feratur, sed in medio fluminis cursum teneat. Nemo enim in communi periculo & necessitate solus onerari debet, neque onus hac ratione inæqualiter impositum

fitum quis retinere, aut ad id sustinendum media requirere tenetur, sed sufficit, si pro parte communi necessitati succurrat. Quod autem cursum fluminis ad aliquid utilitate id exigente immutare liceat, patet ex *l. unic. §. 7. ff. ne quid in flum. publ.* ubi Ulpianus: *Sed etsi*, inquit, *alia utilitas vertatur ejus, qui quid in flumine publico fecit: Pone enim grande damnum flumen ei dare solitum prædia ejus depopulari, si forte aggeres vel quam aliam munitionem adhibuit, ut agrum suum tueretur, eaque res cursum fluminis ad aliquid immutavit, cur ei non consulatur? Plerosque scio prorsus flumina avertisse, alveosq; mutasse, dum prædiis suis consulunt. Oportet enim in hujusmodi rebus utilitatem & tutelam facientis spectari sine injuria utique accolarum; quod & Imperat. Gordian. in *l. 1. C. de alluv.* confirmat.*

Th. XL.

Cæterum quandoque accidit, ut opus aliquod faciendum sit, quod ob grande damnum, quod flumen ripis dedit, magnos sumtus requirit, & æquitas exigat, ut quædam collatio a vicinis fiat, ubi duæ quæstiones oriuntur, quarum prior est, utrum a vicinis, quorum prædia flumen non attingunt, aliquid exigi possit? Posterior, si solum prædia prope ripam in constituendo concurrant, quomodo prædia hæc taxanda, an pro quantitate agrorum? an pro latitudine riparum? Quantum ad priorem quæstionem attinet, non dubitamus, negativam sententiam apprehendere, sequentibus inducti rationibus, quod (1) regulariter onus reficiendi ripas earum possessoribus incumbat, & si hi ob indigentiam eas munire non valeant, eas

eas reparanti cedere cogantur sec. supra dicta (2) æquitati conveniens sit, eum sequi incommoda, quem sequuntur commoda. *l. 1. §. 4. C. de caduc. toll. l. 10. ff. de R. J.* Multa autem commoda ratione riparum ad possessores pervenire, ex accessionibus & incrementis fluviaticis satis constat, adeoque æquum est, ut possessores etiam incommoda munitionum ferant. (3) opus hoc directo tendat ad utilitatem & conservationem prædii flumen adjacentis, cum contra interesse in vicinos ex hoc opere redundans saltem remotum sit, non comparandum cum illo, qd. ex destructione ædium incendio orto vicinis prædiis accedit, quia hic periculum proximum est brevi temporis spatio ad vicinos perventurum, si non præsentissimo remedio periculo occurratur, quod secus in ripis ruinosis. Accedit (4) quod damnum plerumque ex negligentia possessorum contingat, quod regulariter suos autores tenet *l. 203. ff. de R. J. l. 26. ff. de pænis.*

Th. XLI.

Posterior quæstio ex proxime adductis rationibus fere decidi potest. Cum in acquisitionibus & commodis fluviaticis, quæ prædiis prope ripam accedunt, prædium non ratione quantitatis, sed quoad anteriorem partem, quæ ripam constituit, æstimetur, æstimandum etiam eodem modo est ratione incommodi, quod munitio infert, quia commodi & incommodi semper idem est respectus, & qui plus impendendum haberet, si propriis sumtibus ripas munire deberet, plus etiam ad opus contribuere necessum habet, quod communibus sumtibus in utilitatem & tutamen riparum omnium extruendum. Neque obstat *l. 2. C. de immun. nem. conced.* ubi, quod possessores in

G

repa-

reparatione publici aggeris pro jugerum numero & quantitate dare cogantur, quia diversum obtinet in aggeribus, qui non tam pro conservatione riparum, quam prædiorum vicinorum ad cohibendas & impediendas exundationes conficiuntur, ne aquis prædia devastentur quod, cum in prædiorum maxime commodum cedat, quantitas eorum in taxatione spectanda est non latitudo partis ad flumen vergentis.

Th. XLII.

Omnis autem generis ripæ muniendæ sunt, siue sint publicæ siue privatæ, & publicæ quidem, quarum scilicet proprietas pertinet ad rempublicam, ex ærario publico reparantur, quia commodum ex flumine solum ad rempublicam spectat & nihil inde ad privatos pervenit, ut, si flumen molendini publici civitatis causa per locum publicum fluat. Æquum enim est, ut civitas, ad quem lucrum spectat, damnum quoque sentiat & suis impensis flumen in terminis retineat, ex quo commodum percipit. Quoad privatas nihil interest, utrum illæ antiquæ sint, an per alluvionem acquisitæ, modo in eo statu sint, ut ob damnum a flumine datum reparatione indigeant. Nulla enim ratio adest, cur diversum in posterioris generis ripis statuendum sit. Si enim per alluvionem ripæ constituuntur, necessario sequitur, quod etiam conservari possint & debeant, si flumen eis damnum dare incipit. Quod autem in l. 1. Cod. Theodos. Novell. tit. 9. unde l. f. C. Iust. de alluv. desumpta est, dicitur: *quod alluvionum ea natura sit, ut semper incerta possessio, incertum sit ejus dominium, & quod hodie possidemus, nonnunquam altero die vicini fundi domino in alteram fluminis partem translatum acquiratur, nec tamen apud eum,*

eum, cui accrescit, semper remaneat, sed plerumque redeat ad priorem dominum cum augmento, saepe nec ad posteriorem maneat, nec redeat ad priorem, sed in arenam fluminis inundatione solvatur. Intelligendum est de alluvione nondum perfecta & in arena adhuc consistente, vel respicit naturam & conditionem, quam alluvio cum reliquis terris ad flumen adjacentibus communem habet, aut reparationem non excludit, quin potius ex eo, quod res facile per flumen auferri & corrumpi possit, concludendum est, quod eo majori cura & custodia conservari debeat. Hæc adeo certa & fundata sunt, ut mirum sit, quod nihilominus a quibusdam in dubium vocentur, nulla nec ratione nec autoritate cujusdam Jcti pro ipsis militante.

Th. XLIII.

Hæc de modis muniendi ripas ordinariis, ad extraordinarios & plane insolitos referimus, quo flumen ab alterius ripis ruinosis plane avertitur & ducitur per alterius ex opposito situm prædium. Nullo nec naturali nec divino nec civili jure a possessoribus hoc prætendi posse, manifestum est. Nam in alterius prædium involare velle, de eo invito domino disponere, damnum alterius rei inferre, tantum abest, ut juri conveniens sit, ut potius ei quam maxime adversetur. Facit huc text. & gl. art. 57. th. 2. n. 2. Land R. Wißet, daß niemandt einerley Weise ichtes thun mag, dadurch das Wasser einen neuen Weg erkriege, jemand zu Schaden. Quod etiam verum est, etiamsi quis prædium per alluvio-

nem & accessionem naturalem consecutus fuerit. Nam, quod ita acquiritur, non minus illibatum servari debet, quam emtione venditione acquisitum. Est enim modus acquirendi per alluvionem, uti antiquissimus, & Jur. Gent. ita æquissimus in compensationem onerum, quod possesores, ratione fluminis sustinent, inventus. Sed illud quæritur, an non Princeps ex potestate territoriali in levamen possessorum, quorum prædiis flumen damnum dedit, & in præjudicium tertii, per cuius prædium flumen ducendum est, mutationem fluminis decernere possit? Negatur. Si enim princeps ne quidem in casu necessitatis & utilitatis publicæ privatos eo adigere potest, ut res suas absque justo pretio in commune conferant, per ea, quæ supra *th. 17.* dicta sunt, multo minus id poterit, necessitate & utilitate publica cessante, concurrente possessorum negligentia. Certe princeps nunquam præsumitur juri alterius quæsito derogare velle, quia repugnat officio boni principis, quod est tueri subditos eorumque jura, & alterius jus auferre absolutæ potestatis est, quæ exerceri non potest iuste, nisi inexorabili necessitate aut magna utilitate, & tamen sine dispendio, quantum fieri potest, privati, ideo quicquid princeps rescribit, mandat, aliterve fieri vult, ita intelligendum est, ut nemini fiat injuria, jus tertii illæsum relinquatur, ita *Mev. l. dec. 141.* Magna ergo circumspeditione judici inferiori in exequendis principum rescriptis utendum est, ubi quis re sua privandus est & causa non ordinario modo & plene, sed tumultuarie & minus plene pertractata, ne facile pie-

tati & justitiæ boni principis injuriam faciat infligatque propriæ conscientiæ vulnus maxime periculosum.

Th. XLIV.

Legitimis remediis & actionibus opus est, ubi quis in ripa munienda impeditur vel ripis opere facto aliave ratione damnum infertur, & hanc in rem regulariter interdicta competunt, quibus prætor læsis succurrit. Hæc interdicta adhuc hodie obtinere, &, quod olim prætori licuit, in Magistratum translatum esse, asserit Ziegl. *de jui. Maj. L. II. c. 15. §. 29.* Actiones vero, quibus ripæ ipsæ & jura circa eas vindicantur vel alias petuntur, ex illis juribus accersendæ sunt, quæ pro re nata competunt. Hoc loco de prætoriiis actionibus, utpote frequentioribus remediis, acturi sumus & ratione ripæ muniendæ datur interdictum *de ripa munienda*, quod est prohibitorium competens ei, qui in flumine publico ripave ejus opus facit ripæ agrive, qui circa ripam est, tuendi causa, modo inde non fiat deterior navigatio & caveat muniens de damno futuro in annos decem, contra prohibentem, ut prohibere desinat *l. unic. pr. §. 2. 3. ff. de ripa mun.* Cavetur hic de damno futuro vicinis & his, qui trans flumen possident *d. l. §. 4.* non ergo remotis, multo minus remotissimis, qui per centum jugera absunt, ibique v. g. molam aliudve prædium possident. Curandum tamen est, ut eis ante opus factum caveatur. Nam post opus factum persequendi hoc interdicto nulla facultas superest, etiam si quid damni postea datum fuerit, sed *L. Aqu. experiendum est, d. l. §. 5.* vel ejus loco act. in factum *arg.*

l. 17. ff. de serv. præd. urb. C. A. tit. de rip. mun. Utile interdictum ratione ripæ lacus, fossæ, stagni muniendi datur *d. l. §. f.*

Th. XLV.

Si quis vero alterum in munienda ripa quidem non impedit, sed opere in flumen immisso ripis ex altero latere sitis damnum & injuriam infert, locus est interdicto prohibitorio, si opus nondum perfectum, vel restitutorio, *ne quid in flum. publ. fiat*, si opus jam factum, & locum habet hoc interdictum, si quid fiat aut immittatur, quo mutetur aquæ cursus, eaque mutatio aliquod incommodum circacolentibus adferat, forte, quod vel depressior vel arctior fiat aqua, ac per hoc rapidior reddatur cum incommodo accolentium. Non ergo ad quantitatem aquæ fluentis respicitur, sed ad modum & rigorem cursus aquæ *l. unic. §. 3. ff. ne quid in flum.* Datur hoc interdictum cuivis ex populo *d. l. §. 9.* præfertur tamen is, cuius maxime interest, uti ex natura actionum popularium patet, *l. 3. §. 1. ff. de pop. act. l. 5. §. 5. ff. de his, qui effud.* Non inutiliter etiam ratione operis, quod in alterius præjudicium in ripa fit, adhibetur novi operis nuntiatio & ratione operis jam facti actio *de aqu. & aqu. pluvi. utilis.* De Nili aggeribus non rumpendis est specialis *tit. in C. de Nili agger. non rump.* & statutum, quod si quis chomata i. e. aggeres, qui aquam niloticam continent, rumpat vel dissolvat extra ordinem pro conditione & admissi mensura opere publico vel metallo coercendus sit. *l. pen. ff. de extr. crim.*

Th. XLVI.

Th. XLVI.

Proceditur in causis riparum & aggerum regulariter summarie, quia hæ causæ ita comparatæ sunt, ut sæpius ob periculum in mora, ob quod regulariter receditur a juris communis regulis, celerem expeditionem requirant, *Mev. IX. dec. 119.* Non autem credendum est, has causas præpostere & absque ullo ordine tractari, sed, uti in aliis summariis, ita procedendum est, ut ea, quæ sunt Juris Gent. & ad substantiam processus requiruntur, non omittantur, *Carpz. in Pr. tit. I. art. 1. n. 22.* alias processus nullitate laborat & causam appellandi etiam in causa, in qua alias appellatio prohibita est, præbet, vid. *Mev. III. dec. 164.* ubi in specie de processu in causis aggerum agit, an ibi omitti possint, quæ sunt jur. nat. & Gent. Quænam substantialia processus sint, vid. ap. *Carpz. c. l. n. 30.* quo refert narrationem facti, qualemqualem petitionem actoris, citationem, rei responsionem, probationem, defensionem rei & sententiam. Ut plurimum hæ causæ certis a Principe delegatis committi solent, de quibus notandum, quod nemo invitatus teneatur causam commissariorum arbitrio committere, sed audiri debeat mox ante terminum commissioni renunciando & ad forum ordinarium provocans, quia commissiones respectu partis non extrahentis non sunt necessitatis, sed voluntatis, & nemo a iudice suo competente ad aliquod iudicium extraordinarium trahi potest. *Stryck. in Introd. ad Pr. C. II. §. 21.* Ubi vero causa coram commissariis agitur & pars per sententiam eorum se gravatum sentit, pote-

l. 17. ff. de serv. præd. urb. C. A. tit. de rip. mun. Utile interdictum ratione ripæ lacus, fossæ, stagni muniendi datur *d. l. §. f.*

Th. XLV.

Si quis vero alterum in munienda ripa quidem non impedit, sed opere in flumen immisso ripis ex altero latere sitis damnum & injuriam infert, locus est interdicto prohibitorio, si opus nondum perfectum, vel restitutorio, *ne quid in flum. publ. fiat*, si opus jam factum, & locum habet hoc interdictum, si quid fiat aut immittatur, quo mutetur aquæ cursus, eaque mutatio aliquod incommodum circumcolentibus adferat, forte, quod vel depressior vel arctior fiat aqua, ac per hoc rapidior reddatur cum incommodo accolentium. Non ergo ad quantitatem aquæ fluentis respicitur, sed ad modum & rigorem cursus aquæ *l. unic. §. 3. ff. ne quid in flum.* Datur hoc interdictum cuivis ex populo *d. l. §. 9.* præfertur tamen is, cuius maxime interest, uti ex natura actionum popularium patet, *l. 3. §. 1. ff. de pop. act. l. 5. §. 5. ff. de his, qui effud.* Non inutiliter etiam ratione operis, quod in alterius præjudicium in ripa fit, adhibetur novi operis nuntiatio & ratione operis jam facti actio *de aqu. & aqu. plu. utilis.* De Nili aggeribus non rumpendis est specialis *tit. in C. de Nili agger. non rump.* & statutum, quod si quis chomata i. e. aggeres, qui aquam niloticam continent, rumpat vel dissolvat extra ordinem pro conditione & admissi mensura opere publico vel metallo coercendus sit. *l. pen. ff. de extr. crim.*

Th. XLVI.

Th. XLVI.

Proceditur in causis riparum & aggerum regulariter summarie, quia hæ causæ ita comparatæ sunt, ut sæpius ob periculum in mora, ob quod regulariter receditur a juris communis regulis, celerem expeditionem requirant, *Mev. IX. dec. 119.* Non autem credendum est, has causas præpostere & absque ullo ordine tractari, sed, uti in aliis summariis, ita procedendum est, ut ea, quæ sunt Juris Gent. & ad substantiam processus requiruntur, non omittantur, *Carpz. in Pr. tit. I. art. 1. n. 22.* alias processus nullitate laborat & causam appellandi etiam in causa, in qua alias appellatio prohibita est, præbet, vid. *Mev. III. dec. 164.* ubi in specie de processu in causis aggerum agit, an ibi omitti possint, quæ sunt jur. nat. & Gent. Quænam substantialia processus sint, vid. ap. *Carpz. c. l. n. 30.* quo refert narrationem facti, qualemqualem petitionem actoris, citationem, rei responsionem, probationem, defensionem rei & sententiam. Ut plurimum hæ causæ certis a Principe delegatis committi solent, de quibus notandum, quod nemo invitus teneatur causam commissariorum arbitrio committere, sed audiri debeat mox ante terminum commissioni renunciatis & ad forum ordinarium provocans, quia commissiones respectu partis non extrahentis non sunt necessitatis, sed voluntatis, & nemo a iudice suo competente ad aliquod iudicium extraordinarium trahi potest. *Stryck. in Introd. ad Pr. C. II. §. 21.* Ubi vero causa coram commissariis agitur & pars per sententiam eorum se gravatum sentit, pote-

l. 17. ff. de serv. præd. urb. C. A. tit. de rip. mun. Utile interdictum ratione ripæ lacus, fossæ, stagni muniendi datur d. l. §. f.

Th. XLV.

Si quis vero alterum in munienda ripa quidem non impedit, sed opere in flumen immisso ripis ex altero latere sitis damnum & injuriam infert, locus est interdicto prohibitorio, si opus nondum perfectum, vel restitutorio, *ne quid in flum. publ. fiat*, si opus jam factum, & locum habet hoc interdictum, si quid fiat aut immittatur, quo mutetur aquæ cursus, eaque mutatio aliquod incommodum circa colentibus adferat, forte, quod vel depressior vel arctior fiat aqua, ac per hoc rapidior reddatur cum incommodo accolentium. Non ergo ad quantitatem aquæ fluentis respicitur, sed ad modum & rigorem cursus aquæ *l. unic. §. 3. ff. ne quid in flum.* Datur hoc interdictum cuivis ex populo *d. l. §. 9.* præfertur tamen is, cuius maxime interest, uti ex natura actionum popularium patet, *l. 3. §. 1. ff. de pop. act. l. 5. §. 5. ff. de his, qui effud.* Non inutiliter etiam ratione operis, quod in alterius præjudicium in ripa fit, adhibetur novi operis nuntiatio & ratione operis jam facti actio *de aqu. & aqu. plu. utilis.* De Nili aggeribus non rumpendis est specialis *tit. in C. de Nili agger. non rump.* & statutum, quod si quis chomata i. e. aggeres, qui aquam niloticam continent, rumpat vel dissolvat extra ordinem pro conditione & admissi mensura opere publico vel metallo coercendus sit. *l. pen. ff. de extr. crim.*

Th. XLVI.

Th. XLVI.

Proceditur in causis riparum & aggerum regulariter summarie, quia hæ causæ ita comparatæ sunt, ut sæpius ob periculum in mora, ob quod regulariter receditur a juris communis regulis, celerem expeditionem requirant, *Mev. IX. dec. 119.* Non autem credendum est, has causas præpostere & absque ullo ordine tractari, sed, uti in aliis summariis, ita procedendum est, ut ea, quæ sunt Juris Gent. & ad substantiam processus requiruntur, non omittantur, *Carpz. in Pr. tit. I. art. 1. n. 22.* alias processus nullitate laborat & causam appellandi etiam in causa, in qua alias appellatio prohibita est, præbet, vid. *Mev. III. dec. 164.* ubi in specie de processu in causis aggerum agit, an ibi omitti possint, quæ sunt jur. nat. & Gent. Quænam substantialia processus sint, vid. ap. *Carpz. c. l. n. 30.* quo refert narrationem facti, qualemqualem petitionem actoris, citationem, rei responsionem, probationem, defensionem rei & sententiam. Ut plurimum hæ causæ certis a Principe delegatis committi solent, de quibus notandum, quod nemo invitus teneatur causam commissariorum arbitrio committere, sed audiri debeat mox ante terminum commissioni renunciando & ad forum ordinarium provocans, quia commissiones respectu partis non extrahentis non sunt necessitatis, sed voluntatis, & nemo a iudice suo competente ad aliquod iudicium extraordinarium trahi potest. *Stryck. in Introd. ad Pr. C. II. §. 21.* Ubi vero causa coram commissariis agitur & pars per sententiam eorum se gravatum sentit, pote-

l. 17. ff. de serv. præd. urb. C. A. tit. de rip. mun. Utile interdictum ratione ripæ lacus, fossæ, stagni muniendi datur *d. l. §. f.*

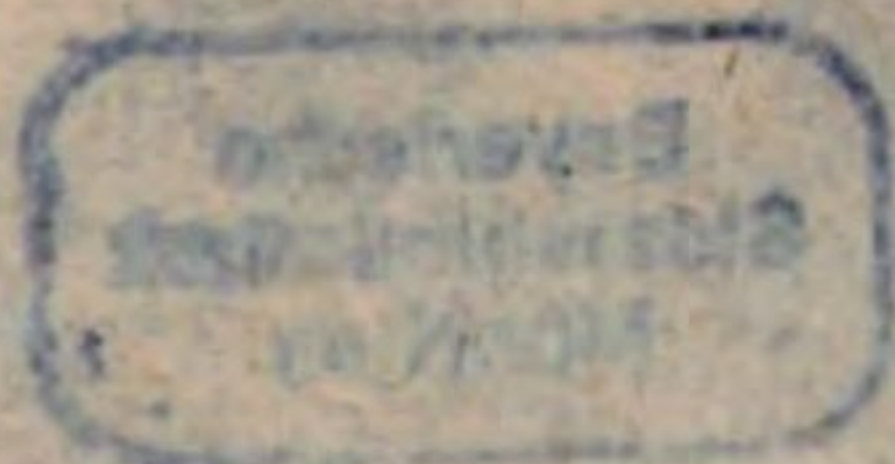
Th. XLV.

Si quis vero alterum in munienda ripa quidem non impedit, sed opere in flumen immisso ripis ex altero latere sitis damnum & injuriam infert, locus est interdicto prohibitorio, si opus nondum perfectum, vel restitutorio, *ne quid in flum. publ. fiat*, si opus jam factum, & locum habet hoc interdictum, si quid fiat aut immittatur, quo mutetur aquæ cursus, eaque mutatio aliquod incommodum circumcolentibus adferat, forte, quod vel depressior vel arctior fiat aqua, ac per hoc rapidior reddatur cum incommodo accolentium. Non ergo ad quantitatem aquæ fluentis respicitur, sed ad modum & rigorem cursus aquæ *l. unic. §. 3. ff. ne quid in flum.* Datur hoc interdictum cuivis ex populo *d. l. §. 9.* præfertur tamen is, cuius maxime interest, uti ex natura actionum popularium patet, *l. 3. §. 1. ff. de pop. act. l. 5. §. 5. ff. de his, qui effud.* Non inutiliter etiam ratione operis, quod in alterius præjudicium in ripa fit, adhibetur novi operis nuntiatio & ratione operis jam facti actio *de aqu. & aqu. plu. utilis.* De Nili aggeribus non rumpendis est specialis *tit. in C. de Nili agger. non rump.* & statutum, quod si quis chomata i. e. aggeres, qui aquam niloticam continent, rumpat vel dissolvat extra ordinem pro conditione & admissi mensura opere publico vel metallo coercendus sit. *l. pen. ff. de extr. crim.*

Th. XLVI.

Th. XLVI.

Proceditur in causis riparum & aggerum regulariter summarie, quia hæ causæ ita comparatæ sunt, ut sæpius ob periculum in mora, ob quod regulariter receditur a juris communis regulis, celerem expeditionem requirant, *Mev. IX. dec. 119.* Non autem credendum est, has causas præpostere & absque ullo ordine tractari, sed, uti in aliis summariis, ita procedendum est, ut ea, quæ sunt Juris Gent. & ad substantiam processus requiruntur, non omittantur, *Carpz. in Pr. tit. I. art. 1. n. 22.* alias processus nullitate laborat & causam appellandi etiam in causa, in qua alias appellatio prohibita est, præbet, vid. *Mev. III. dec. 164.* ubi in specie de processu in causis aggerum agit, an ibi omitti possint, quæ sunt jur. nat. & Gent. Quænam substantialia processus sint, vid. ap. *Carpz. c. l. n. 30.* quo refert narrationem facti, qualemqualem petitionem actoris, citationem, rei responsionem, probationem, defensionem rei & sententiam. Ut plurimum hæ causæ certis a Principe delegatis committi solent, de quibus notandum, quod nemo invitatus teneatur causam commissariorum arbitrio committere, sed audiri debeat mox ante terminum commissioni renunciatis & ad forum ordinarium provocans, quia commissiones respectu partis non extrahentis non sunt necessitatis, sed voluntatis, & nemo a iudice suo competente ad aliquod iudicium extraordinarium trahi potest. *Stryck. in Introd. ad Pr. C. II. §. 21.* Ubi vero causa coram commissariis agitur & pars per sententiam eorum se gravatum sentit, pote-

poterit a commissariis appellare ad committentem, five
 hic sit princeps five alius ordinarius iudex, *Mev. II. dec.*
II. Sæpius etiam in hac causa ocularis inspectio suscipien-
 da venit, quæ omnium probationum prima & optima
 dicitur. Si illa facta, non statim ferenda sententia est,
 sed rotulus partibus prius communicandus & causa ple-
 ne cognoscenda, ne sententia nullitate laboret. Est enim
 inspectio ocularis loco attestatorum, quæ necessario de-
 ductio causæ subsequitur, *Rutg. Ruland. de Commiss. L. 3.*
c. 2. 15. n. 1. & seqq. Mev. III. dec. 21. Sententia ex hac
 causa lata, cum facile per evidentiam facti elidi possit,
 non semper in rem judicatam transit, *cap. Fraternitatis*
X. de frigid. & malef. Ruland. d. tr. Lib. 3. c. 3. n. 10. At-
 que hæc, de riparum jure & usu pro instituti ratione di-
 xisse, sufficiant. Deo T. O. M. pro divino suo au-
 xilio sit laus, honor & gloria in sempiterna
 secula.

F I N I S.